

RAZISKOVALNA NALOGA

»ALI NAM RES NE BI BILO LEPŠE BREZ TEBE, ALKOHOL?«

Področje: PSIHOLOGIJA

Avtorici:

Blažka Rupnik in Petra Trček

Mentorica:

Andreja Bogataj, PRU geografije in zgodovine

Žiri, marec 2013

Osnovna šola Žiri

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Osnovni šoli Žiri.

Mentorica: Andreja Bogataj, predmetna učiteljica geografije in zgodovine

Datum predstavitve: marec/april 2013

KAZALO POGLAVIJ, PODPOGLAVIJ

1 Povzetek.....	5
2 Zahvala.....	5
3 Uvod.....	5
4 Metodologija.....	6
5 Teoretični del.....	7
6 Raziskovalni del.....	10
7 Razprava in zaključek.....	54
8 Viri in literatura.....	60
9 Priloge.....	60

KAZALO GRAFOV, TABEL IN FOTOGRAFIJ

Kazalo grafov

Graf 1: Ali si že poizkusil/užil alkoholno pijačo?.....	10
Graf 2: Ali si že poizkusil/užil alkoholno pijačo?.....	10
Graf 3: Koliko si bil star, ko si prvič zaužil alkoholno pijačo – alkohol?.....	13
Graf 4: Kdo ti je prvič ponudil alkoholno pijačo oz., kako si jo dobil?.....	15
Graf 5: Kdo ti je prvič ponudil alkoholno pijačo oz., kako si jo dobil?.....	15
Graf 6: Katera je bila tvoja prva alkoholna pijača?.....	16
Graf 7: Kako pogosto uživaš alkohol?.....	21
Graf 8: Kje največkrat uživaš alkohol?.....	23
Graf 9: S kom najpogosteje piješ alkohol?.....	24
Graf 10: Naštej nekaj vrst alkohola, ki ga uživaš.....	25
Graf 11: Kaj je pri tebi vzrok za pitje alkohola?.....	26
Graf 12: Zakaj misliš, da tvoji prijatelji pijejo alkohol?.....	26
Graf 13: Se ti zdi prav, da je na zabavah – praznovanjih prisoten alkohol?.....	27
Graf 14: Ali na zabavah, kljub temu, da še nisi polnoletna oseba vseeno dobiš alkohol?.....	29
Graf 15: Vedenje po popitem alkoholu.....	31
Graf 16: Kako alkohol vpliva na tvoje telesno počutje?.....	32
Graf 17: Vpliv tvojega opijanja na prijatelje.....	33
Graf 18: Vpliv tvojega opijanja na prijatelje.....	33
Graf 19: Vpliv tvojega opijanja na punco/fanta.....	33
Graf 20: Vpliv tvojega opijanja na punco/fanta.....	33
Graf 21: Vpliv tvojega opijanja na starše.....	34

Graf 22 : Vpliv tvojega opijanja na starše.....	34
Graf 23: Ali si bil kdaj žrtev verbalnega nasilja s strani opitega? Od koga?.....	36
Graf 24: Ali si bil kdaj žrtev fizičnega nasilja s strani opitega? Od koga?.....	36
Graf 25: Kje se oskrbiš z alkoholom?.....	37
Graf 26: Ali je oseba, ki te oskrbi z alkoholom, polnoletna?.....	38
Graf 27 : Kaj meniš, ali oglaševalci alkoholnih pijač povečujejo – zmanjšujejo željo po uživanju alkohola?.....	40
Graf 28: Kaj meniš glede vpliva oglaševanja alkoholnih izdelkov na potrošnike, vpliva pozitivno ali negativno?.....	41
Graf 29: Ali imaš o alkoholu podobno mnenje kot tvoji starši?.....	42
Graf 30: Ali tvoji starši vplivajo na tvojo odločitev glede pitja alkohola?.....	43

Kazalo tabel

Tabela 1: Kaj razumeš pod pojmom prepovedana substanca?.....	11
Tabela 2: Kaj razumeš pod pojmom alkohol?.....	12
Tabela 3: Ob kateri priložnosti, oz. kakšne so bile okoliščine, ko si prvič zaužil alkoholno pijačo?.....	14
Tabela 4: Zakaj si se odločil poizkusiti alkoholno pijačo?.....	16
Tabela 5: Kakšen je tvoj odnos do uživanja alkohola?.....	17
Tabela 6: Kakšen odnos do alkohola imajo tvoji prijatelji?.....	18
Tabela 7: Kakšen odnos do alkohola imajo tvoji starši?	18
Tabela 8: Kakšen odnos do alkohola ima družba okrog tebe?.....	19
Tabela 9: Kakšen odnos ima, po tvojem mnenju, do alkohola država?.....	20
Tabela 10: Kdaj se poslužuješ alkohola?.....	21
Tabela 11: Se ti zdi prav, da je na zabavah prisoten alkohol? Če si odgovoril z DA, utemelji svoj odgovor.....	28
Tabela 12: Se ti zdi prav, da je na zabavah prisoten alkohol? Če si odgovoril z NE, utemelji svoj odgovor?.....	28
Tabela 13: Mnenje o alkoholu na zabavah.....	29
Tabela 14: Po kakšni količini in pri kateri vrsti popitega alkohola čutiš vpliv?.....	30
Tabela 15: Če so starši opazili, da si pod vplivom alkohola, kako so reagirali?.....	35
Tabela 16: Poimenuj trgovine v kraju, kjer si že popil alkoholno pijačo?.....	38
Tabela 17: Poimenuj lokale v kraju, kjer si že naročil in dobil alkoholno pijačo?.....	39
Tabela 18: Napiši odziv prodajalke, natarice, na tvoje naročilo alkoholne pijače.....	39
Tabela 19: Kakšno mnenje imajo tvoji starši o alkoholu?.....	40
Tabela 20: Naštej posledice uživanja alkohola.....	44
Tabela 21: Naštej nevarnosti, ki jih povzroča uživanje alkohola.....	45

Tabela 22: Kako te doma vzgajajo in kaj te učijo o alkoholu?.....	46
Tabela 23: Kako te o alkoholu seznanjajo v šoli?.....	47
Tabela 24: Kakšno je tvoje mnenje o takšnem ukrepu?.....	48
Tabela 25: Če bi živel v takšni občini, ali bi ta zakon upošteval? Zakaj bi ravnal tako?.....	50
Tabela 26: Zakaj bi upošteval ta zakon?.....	50
Tabela 27: Zakaj ne bi upošteval tega zakona?.....	51
Tabela 28: Napiši nekaj predlogov za zmanjševanje pitja alkohola med mladimi.....	51

Kazalo fotografij

Fotografija 1: Učinek alkohola na mladostnika.....	22
Fotografija 2: Zabava brez alkohola ni prava zabava.....	27
Fotografija 3: Alkohol je prisoten ne glede na spol.....	32
Fotografija 4: Alkohol lahko pozitivno ali pa tudi negativno vpliva na punco/fanta.....	34
Fotografija 5: Če bi se le vsi vozniki držali zgornjega opozorila.....	46

1 POVZETEK

»*Mladost je norost.*« pravi star ljudski pregovor. Pa vendar je to obdobje, ko si mladi pridobivamo izkušnje, sklepamo prijateljstva in smo občutljivi in dovzetni za mnoge dražljaje iz okolice. Eden izmed teh je tudi srečanje z alkoholom, prve pozitivne in negativne izkušnje opitosti, doživimo prvo izkušnjo zbujanja z glavobolom, slabostjo, se srečamo z različnimi reakcijami staršev in prijateljev. Kakšne so okoliščine in vzroki mladih za uživanje alkohola, kakšen je odnos mladostnikov, odnos staršev, družbe in države do uživanja alkohola, kakšni so učinki alkohola na telo in odnose, pa predlogi mladih za zmanjšanje uživanja alkohola... Vse to in še mnogo več najdete v najini raziskovalni nalogi.

Ugotovili sva, da se v naši družbi pojavljajo pristaši in nasprotniki uživanja alkohola. Staro vino – star prijatelj (ansambel Tonija Verderberja), Vince rumeno (Beneški fantje), Alkohol (Šank Rock) ...je le nekaj naslovov slovenskih pesmi, ki opevajo alkohol. Takšne pesmi večina ljudi zna na pamet in so bolj kot ne sestavni del številnih zabav. Na drugi strani pa se številne organizacije vsakodnevno borijo proti alkoholu. Alkohol razdira družine, povzroča težave, nasilje, odvisnost in na cestah ubija ljudi. Na eni strani ljudje torej zavračajo alkohol, na drugi strani ga opevajo. Odločitev ZA ali PROTI lahko sprejme samo vsak posameznik.

2 ZAHVALA

Najprej se zahvaljujema najinim sošolcem, da so odgovorili na zelo obsežno anketo in nama tako omogočili pridobiti podatke za izdelavo raziskovalne naloge.

Pa tudi svojim staršem se zahvaljujema, saj so pripomogli k izdelavi raziskovalne naloge tako, da so naju spodbujali in spomnili, kadar sva pozabili delati.

Pa najini mentorici učiteljici Andreji Bogataj, ki naju je usmerjala, nama dajala nove ideje in naju spodbujala tudi takrat, ko sva pri delu že nekoliko omagali.

3 UVOD

Na začetku šolskega leta so vsem učenkam in učencem učitelji predlagali, da lahko svoje sposobnosti dokažemo tudi na način, da samostojno raziščemo področje, ki nas zanima in izdelamo raziskovalno nalogo. Čeprav imava že obe izkušnje z raziskovalnim delom, sva se ponovno odločili, da zagrizeva v izziv.

Razmišljali sva, kaj naj raziskujeva in utrnila se nama je zamisel, da bi raziskali odnos mladih do alkohola in njihova »zasvojenost« z njim. To se nama je zdela aktualna in zanimiva tema, saj se s prekomernim uživanjem alkohola srečujemo skoraj vsak dan, bodisi v krogu družine, prijateljev, znancev z ulice. Za mentorico sva izbrali učiteljico Andrejo Bogataj. Privolila je k sodelovanju in najino delo se je začelo. Na prvem sestanku smo se skupaj odločile, kakšen način dela bova uporabili. Ker naju niso zanimale ugotovitve različnih raziskav s tega področja, pač pa mnenje najinih vrstnikov, sva ugotovili, da je najprimernejši terenski način dela. V ta namen sva oblikovali vprašalnik in ga razdelili na več tematskih sklopov. Vprašalnike sva razdelili 58 učenkam in učencem devetega razreda naše šole, vrnjenih pa sva dobili 54.

Namen najine raziskovalne naloge je, da dopolniva svoje vedenje o odnosu najinih vrstnikov do alkohola, pogostosti njegove uporabe, dostopnosti alkohola, okoliščine, zaradi katerih mladostnik poseže po njem, odnosu staršev in družbe do uporabe alkohola... in, da ugotovitev predstaviva anketirancem, staršem na roditeljskem sestanku in učiteljskemu zboru. Mogoče pripomoreva k razmišljanju ljudi, da je vsakdo odgovoren za svoje zdravje, vedenje in, da alkohol lahko negativno vpliva na odnose v družini in družbi. Zelo zaskrbljujoča je naslednja ugotovitev: »Uvrščamo se med deset držav na svetu, kjer živi najmanj abstinentov, povečuje pa se delež petnajstletnikov, ki pijejo in se opijajo, kar še posebej velja za dekleta.« (Petrič, 2012) Velja to tudi za naše devetošolce?

Najine hipoteze so:

1. Mladi prvič užijejo alkohol v krogu družine.
2. Mladostniki, starši in družba podpira uživanje alkohola.
3. Večina vrstnikov uživa alkohol pogosto – vsak vikend, s svojimi prijatelji.
4. Glavni vzrok za uživanje alkohola je, ker ga uživa večina njihovih prijateljev.
5. Alkohol na večino vrstnikov vpliva pozitivno na njihovo vedenje ter odnos do prijateljev in fanta/punco.
6. Alkohol je v naši družbi dostopen za mladostnike.

4 METODOLOGIJA

Pri pridobivanju podatkov za raziskovalno nalogo sva v ospredje postavili aktivne metode dela, kot so: metodo anketiranja, zbiranja informacij, metodo dela s pisnimi viri, s spletno stranjo. Samostojno sva sestavili vprašalnik, ki nama je služil za anketiranje oziroma pridobivanje podatkov.

Vse pridobljene podatke sva predstavili v besedilu, kateremu sva dodali slikovno in grafično gradivo.

5 TEORETIČNI DEL

Čeprav je na temo uživanja alkohola v družbi že veliko povedanega in napisanega, čeprav vsak dan slišimo informacije o posledicah vinjenih oseb..., so nama bili na začetku neznani določeni pojmi in ugotovitve strokovnjakov s tega področja, zato sva sklenili, da najprej sami razširiva svoje znanje.

5.1 Kaj je alkoholizem?

»Alkoholizem je odvisnost od alkohola, ki je sestavljena iz štirih simptomov:

1. Hrepenenje – izražena je močna želja po pitju alkohola.
2. Izguba nadzora – posameznik uživa alkohol ob vsaki priložnosti, ne more se zadržati.
3. Fizična odvisnost – po daljšem času, ko se oseba izogiba alkohola, se pojavijo slabost, potenje, tresenje.

Pri tem lahko nastopijo tudi življenjsko nevarni simptomi – krči, ki se po navadi pojavijo 8-12 ur po zadnjem uživanju.

Pijanska blaznost pa nastopi 3-4 dni po zadnjem uživanju alkohola – bolnik postane zelo razdražljiv, se trese, pojavijo se halucinacije in izguba stika z realnostjo.

4. Toleranca – da oseba doseže nek želeni užitek po pitju alkohola, potrebuje vedno večje količine le-tega.

Alkoholiki sami sebi verjamejo, da bi lahko prenehali piti, če bi tako želeli, vendar tega v resnici niso sposobni.« (Makovec, 2012)

5.2 Uživanje alkoholnih pijač pri mladostnikih

»Raziskave kažejo, da se vsaka nova generacija z alkoholom prvič sreča pri nižji starosti. Če so se naši starši z njim prvič srečali pri starosti 14,8 let, se sedanji osnovnošolci in srednješolci pri starosti 11,73 let. Starost ob prvem stiku z alkoholom je zelo pomembna. Pri posameznikih, ki začnejo piti pred petnajstim letom, obstaja namreč štirikrat večje tveganje za razvoj odvisnosti kot pri tistem, ki je alkohol prvič zaužil pri dvajsetem letu starosti.« (Sorko, 2012)

5.3 Odnos odraslih do alkohola

»Raziskave so pokazale, da dijaki srednjih šol menijo, da 80 % njihovih staršev ve za njihovo uživanje alkohola in so hkrati prepričani, da bi 60 % staršev njihovo pitje alkohola tudi dovoljevalo.

Obenem je celo Svetovna zdravstvena organizacija za Slovenijo ugotovila zelo permisiven – popustljiv odnos do alkohola v slovenskem družbenem in kulturnem okolju.« (Sorko, 2012)

Ugotavlja, da je pri nas alkohol prisoten prav v vseh okoliščinah oziroma dogodkih: ob rojstvu, družinskih praznovanjih: poroke, rojstni dnevi ali pa samo nedeljsko kosilo, pa na veselicah, športnih prireditvah: pijančevanje v Planici ob ogledu smučarskih poletov, ob kulturnih prireditvah: odprtju slikarskih razstav, predstavitvi knjig, podelitvi diplom študentom, po koncertu v Cankarjevem domu, pogostitvi politikov... pa tudi ob zaključku življenjske poti posameznika, po pogrebu. »Alkohol ljudi povezuje, skupaj se smejejo, delijo zgodbe, se pogovarjajo in včasih tudi skregajo.« (Battelino, 2012)

Ali se res ne znamo veseliti ali premagati žalost brez uporabe alkohola?

5.4 Pogostost in vzroki za uživanje alkohola med mladimi

»Raziskava Inštituta za varovanje zdravja je pokazala, da več kot polovica mladostnikov v starosti 11, 13 in 15 let vsaj redko pije alkoholne pijače, kar 27 % 15-letnikov pije alkoholne pijače vsaj enkrat na teden. Pri tem je odstotek višji pri fantih.

Vzroki za pitje alkohola pri mladostnikih so: da se sprostijo, so bolj pogumni in samozavestni, da si ustvarijo prijetno vzdušje, da pozabijo na težave v šoli ...Med vzroke so navedli še vrstniški pritisk, prilagajanje posameznika družbi in lažje sklepanje novih poznanstev.

Pomembno vlogo imata tudi alkoholna industrija in industrija zabave.

Eden izmed vzrokov za uživanje alkohola je tudi dostopnost mladih do alkoholnih pijač. Kljub zakonski prepovedi jim je alkohol dostopen v trgovinah, gostilnah in tudi doma.« (Zorko, 2012)

5.5 Ogrožene skupine mladostnikov

»Glede zlorabe alkohola so med mladimi ogroženi predvsem tisti mladostniki, ki:

- imajo nizko samospoštovanje, slabo samopodobo, so izrazito nesamozavestni in nezadovoljni sami s seboj;
- so ob srečevanju z različnimi težavami zelo neprilagodljivi in nemočni;

- imajo težave z izražanjem svojih čustev, so pogosto nerazpoloženi, potri in se ne znajo razveseliti ter zdravo sprostiti;
- so pri navezovanju stikov z drugimi ljudmi negotovi in hitro razočarani,
- se ne vključujejo v zdrave dejavnosti v prostem času, so v šoli neuspešni,
- niso vključeni med vrstnike, ki so dejavni,
- ne pazijo na svoje zdravje.«

»Problematicni najstniški pivci:

- trikrat pogosteje izhajajo iz družin, kjer vladajo slabi medsebojni odnosi,
- odvisnost od alkohola pri njihovih starših je bistveno pogostejša,
- njihova tesnoba je posebno visoka,
- tudi njihova agresivnost je močno izražena.« (Tomori, 2012)

5.6 Predlogi mladih za manjše uživanje alkohola

Mladi predlagajo ukrepe za zmanjševanje uživanja alkohola med mladimi:

- spodbujanje in nagrajevanje neuživanja alkohola,
- več prostorov, ki bodo namenjeni aktivnemu druženju mladih,
- okusne in privlačne brezalkoholne pijače, ki bodo cenejše od alkoholnih,
- širjenje razumljivih informacij o škodljivosti pitja alkohola,
- širjenje dejstva, da so odrasli tisti, ki prenašajo svoj odnos na mlade. (Zorko, 2012)

5.7 Varovalni dejavniki pri mladostnikih

Varovalni dejavniki, ki pri mladostnikih vplivajo na odločitev, glede uživanja alkohola so:

- pozitivna samopodoba najstnika (če se samopodoba sklada z resničnostjo, posameznik lažje rešuje težav; če se podcenjuje, hitreje kloni),
- način vedenje v stresu (mnogi se umaknejo in ne iščejo rešitve),
- način doživljanja in izražanja čustev (nekdo čustva zatira, zadržuje, jih skuša obvladovati, pri čemer čuti nelagodje),
- komunikativnost (nekateri najstniki si niso pridobili v mladosti osnov komunikacije, ne zanjo se izražati, poslušati sogovornika; menijo, da se lažje izražajo pod vplivom alkohola),
- šolanje in različne dejavnosti (mladostniki, ki so uspešno v šoli in pri različnih dejavnostih, so manj izpostavljeni uživanju alkohola),
- zdravje kot del vrednostnega sistema in starost ob začetku pitja. (Tomori, 2012)

6 RAZISKOVALNI DEL – Ali nam res ne bi bilo lepše brez tebe, alkohol?

V ta namen sva oblikovali vprašalnik, s pomočjo katerega sva pridobili večina informacij (Priloga št. 1). Vprašalnike sva razdelili 58 učenkam in učencem devetega razreda naše šole, vrnjenih pa sva dobili 54. Razmišljali sva, da bi vprašalnike razdelili tudi staršem teh učencev, vendar sva idejo opustili. Menili sva, da na nekatera vprašanja, zaradi časovne oddaljenosti, ne bi mogli odgovoriti, druga pa so precej osebna in tudi dvomiva, da bi nanje pošteno odgovorili.

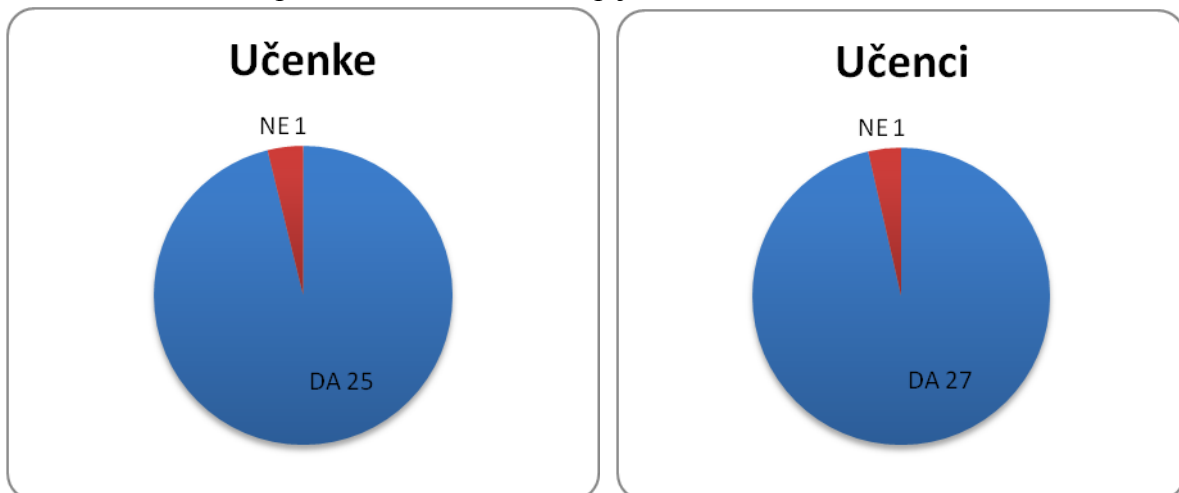
Torej sva se osredotočili na pridobivanje mnenj najinih vrstnikov, starih 14 oziroma 15 let. Med 54 vprašanih je 26 deklet in 28 fantov. Rezultate vam bova prikazali v nadaljevanju raziskovalne naloge.

6.1 RAZUMEVANJE POJMOV: PREPOVEDANA SUBSTANCA IN ALKOHOL

V spodnjem poglavju naju je zanimalo, kaj sošolci razumejo pod pojmom prepovedana substanca, alkohol in ali so že poizkusili alkohol.

6.1.1 Srečanje z alkoholom

Graf 1 in 2: Ali si že poizkusil/užil alkoholno pijačo?

Pod tem vprašanjem sva pričakovali, da bodo vsi vprašani odgovorili pritrdilno, torej so že poskusili alkohol. Če pa se bo našla kakšna oseba, ki bi odgovorila z ne, sva pričakovali, da bo to dekle. Meniva, da so po navadi fantje bolj željni dogodivščin. Izkazalo pa se je, da pri obeh spolu po ena oseba še ni zaužila alkoholne pijače. To se nama sicer zdi zelo malo verjetno, saj je res malo možnosti, da v 14-ih oz. 15-ih letih ne bi preizkusil niti kapljice alkohola, dopuščava pa možnost, da se tudi najdejo posamezniki, ki do alkohola resnično čutijo odpor in ga zares ne želijo uživati.

6.1.2 Razumevanje pojma prepovedana substanca

Tabela 1: Kaj razumeš pod pojmom prepovedana substanca?

UČENKE	UČENCI
Nekaj, kar zaužiješ in si potem zadet.	Poživila, alkohol.
Ne vem. (2)	Nekaj, ker je v določeni državi prepovedano uživati.
To so snovi, ki škodujejo telesu in za telo niso dobre.	Ni za mladoletnike.
To so snovi, ki so z zakonom prepovedane in jih ne smeš uživati. (8)	Da je neka pijača, hrana ali kaj drugega prepovedano (5).
Pomeni, da uživaš nekaj, kar je z zakonom prepovedano – alkohol, droge, cigarete.	Da je ni prav uporabljati.
Snov, ki je prepovedana mladostnikom do 18 leta.	Nekaj prepovedanega, kar zakon prepoveduje. (6)
Da je mladoletni ne smemo uživati.	Droge. (2)
Da določene substance niso namenjene v večjih količinah in določenim ljudem.	Ne vem. (2)
Da te zasvoji, da si čisto v drugem svetu, da ne smeš uživati.	Da je prepovedano za nekatere osebe in ga ne smemo uživati preveč.
Mamila, cigareti, alkohola, nekaj kar nam škoduje.	Nekaj prepovedanega
Da je prepovedano piti alkohol, če si že vinjen.	Mamila, ki se ne smejo prodajati na črno.
To je živilo/pijača, katere ne smemo uživati (v določenih državah).	Da je ne smeš uživati na javnih mestih.
Mamila (2).	Substanca, ki je prepovedana, ni dovoljena.
Mamila, alkohol.	Substanca, ki je v alkoholu in ni najboljša za človeka.
Neka snov, ki je prepovedana v neki deželi, za katero je tudi kazen.	Prepovedana pijača, hrana, ki škoduje zdravju (2).
	Substanca, ki je ni dobro uživati.

Ko naju je zanimalo, če učenci in učenke vedo, kaj sploh pomeni prepovedana substanca, sva predvidevali, da jih bo večina odgovorilo, da je to nekaj škodljivega in prepovedanega, da te omami in da si lahko zaradi uživanja le-tega lahko tudi kaznovan. Najina predvidevanja so se na

koncu izkazala za pravilna, saj je večina res odgovorila tako, seveda pa sva naleteli tudi na drugačne odgovore. Za tiste, ki so odgovorili 'ne vem' pa misliva, da so vedeli in niso znali napisati po svojih besedah, ali pa se jim enostavno ni dalo napisati. Misliva tudi, da so današnji mladostniki kar dobro obveščeni o prepovedanih substancah (predvsem alkohol in droge) ter da se ob začetku uživanja zavedajo, da lahko pride do nevarnih in negativnih posledic. Pa vendar, kljub vednosti, mladi to še vedno redno uživajo.

6.1.3 Razumevanje pojma alkohol

Tabela 2: Kaj razumeš pod pojmom alkohol?

UČENKE	UČENCI
Pijača za odrasle.	Opojna substanca, omamna tekočina (2).
Ne prepovedana substanca.	Pijača, ki vsebuje določeno snov – alkohol.
To razumem kot pijača, ki nas omami in povzroči nenadzorovano delovanje možganov (4).	Vse alkoholne pijače (7).
Pijača, ki vsebuje alkohol: pivo, vino, žganje (2).	Pijača, ki te omami.
Alkoholne pijače, ki te lahko zasvojijo in niso dobre za naše zdravje.	Bruhanje.
Zmes v pijači.	Nekaj dobrega, ki te sprosti.
Pijača, ki povzroči opitost (2).	Zabava, ki te malo pogreje.
Da je to neka pijača, ki ima poseben učinek.	Ne vem.
Da ima nekaj takega v sebi, da se ti vrti.	Alkoholno vretje.
Alkohol je alkoholna pijača (4)	Pijača, ki ima učinek na počutje
Tekočina, ki omamlja (2).	Pijača (2).
Pijača, po kateri si vesel (2).	Nekaj, po katerem si lahko pijan.
Pijača, ki je opojna (2).	Pijača, ki škoduje zdravju, zapelje grlo.
Pijača, ki ima v sebi nekaj, kar ti daje drugačne občutke.	Nekaj dobrega.
Pijača za odrasle.	Nekaj, kar ni za mladoletne ljudi.
	Pijača, ki jo ne bi smeli piti.

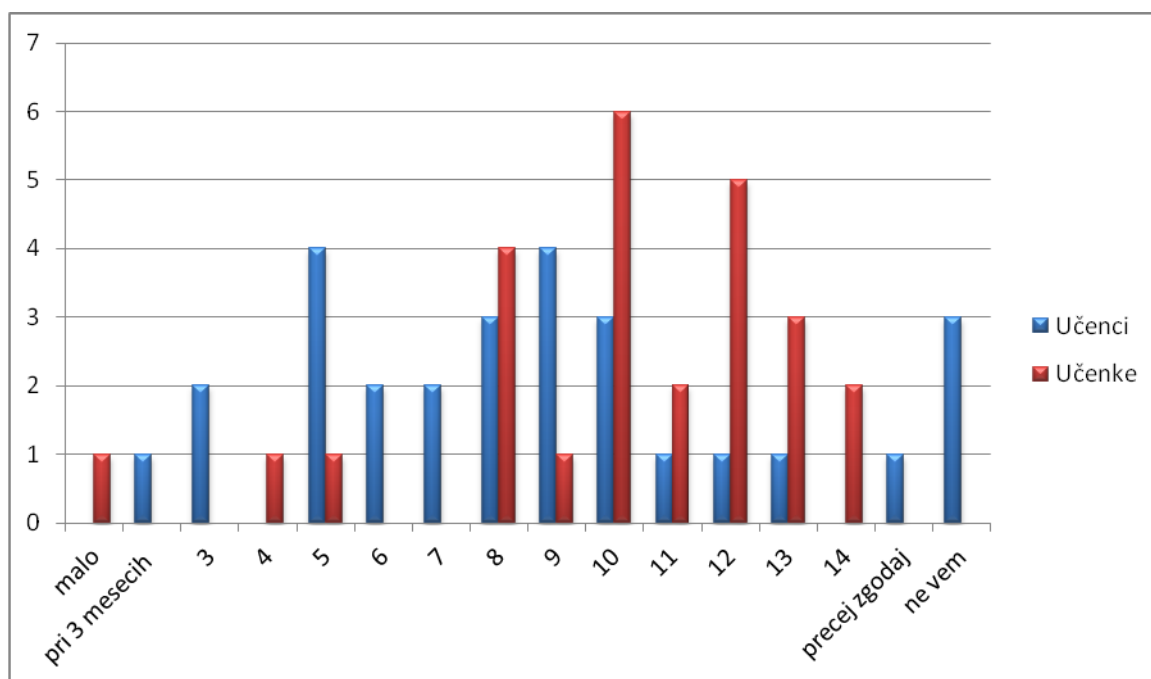
Pod vprašanjem 'Kaj razumeš pod pojmom alkohol?' sva si ustvarili občutek, da bodo prav vsi odgovorili na to vprašanje in da ne bo nikogar, ki na to ne bi znal odgovoriti. In res sva imeli prav, saj ni nihče odgovoril 'ne vem'. Najino mnenje je bilo, da bodo po večini odgovorili, da jo to pijača oz. tekočina, ki te omami in zaradi katere se ne zavedaš svojih dejanj. Tudi pri tem se nisva zmotili, saj sva res po večini dobili take odgovore. Tudi ni velike razlike glede odgovora po spolu.

6.2 PRVO SREČANJE MLADOSTNIKA Z ALKOHOLOM – ALKOHOLOM

Zanimalo naju je, pri kateri starosti so anketiranci prvič zaužili alkoholno pijačo, v nadaljevanju raziskovalne naloge krajšava alkohol, kdo jim jo je ponudil in kakšne so bile okoliščine za prvo srečanje z alkoholom.

6.2.1 Starost mladostnika ob prvem zaužitju alkohola

Graf 3: Koliko si bil star, ko si prvič zaužil alkoholno pijačo-alkohol?

Ko naju je zanimalo, kdaj so anketiranci prvič zaužili alkoholno pijačo, sva vedeli, da odgovori na to vprašanje verjetno ne bodo popolnoma realni, saj se nekateri dogodka ne spominjajo, drugi, meniva, da zlasti fantje, pa se z zgodnjim srečanjem z alkoholom celo malo važijo. Iz grafa lahko razberemo, da se pojavljajo razlike med fanti in dekleti. Večina fantov se je z alkoholom prvič srečala zelo zgodaj, pri treh, petih... letih, večina deklet pa pozneje, pri osmih, desetih letih. Verjetno je razlika med njimi zato, ker so fante bolj zvedavi na tem področju.

6.2.2 Priložnosti – okoliščine, ko so se mladostniki prvič srečali z alkoholom

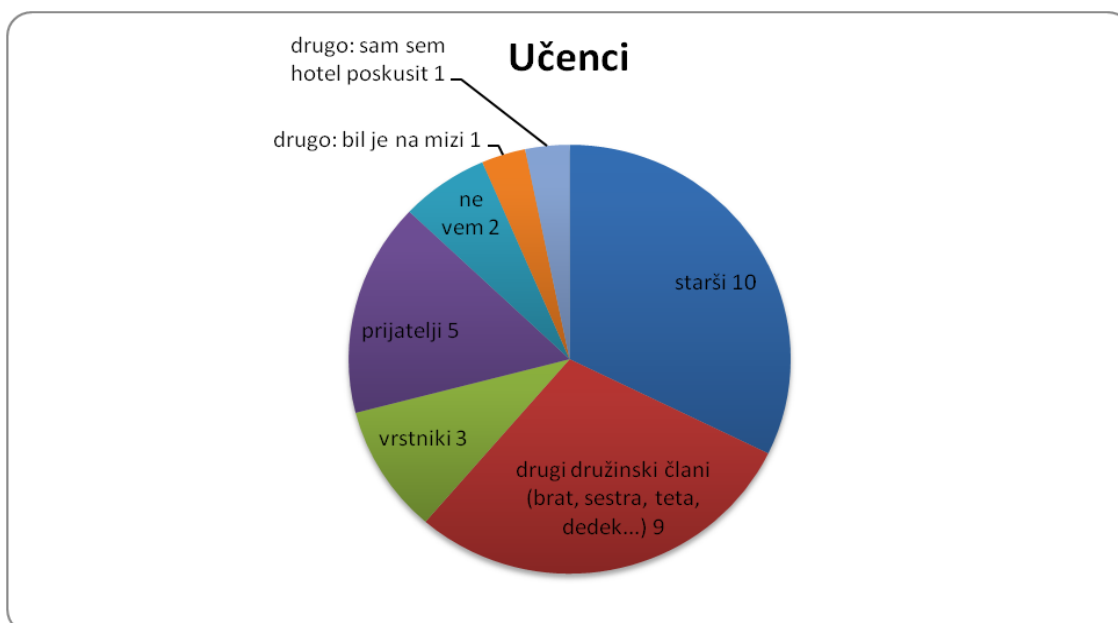
Tabela 3: Ob kateri priložnosti, oziroma kakšne so bile okoliščine, ko si prvič zaužil alkoholno pijačo?

UČENKE	UČENCI
Piknik. (1)	Ne vem. (5)
Veselica. (3)	Ati/mami mi ga je ponudil/a samo požirek. (2)
Praznovanja, posebne priložnosti. (7)	Zdi se mi da je bil na mizi. (1)
Ne spomnim se. (2)	Doma. (3)
Moj brat je v sobi pil in mi ga je ponudil. (1)	Rojstni dan. (3)
Doma. (1)	Na morju. (3)
Rojstni dan. (4)	V kitajski restavraciji. (1)
Novo leto. (4)	Ob obisku pradedka. (1)
Zabava s prijatelji. (2)	Novo leto. (4)
	Praznovanje. (1)
	V gostilni z očijem. (1)
	Ko smo prespali v šotoru. (1)
	Veselica. (2)

Iz tabele je razvidno, da se je večina deklet prvič srečalo z alkoholom na raznih praznovanjih, zabavah s prijateljih, veselicah, manj pa v krogu družine, doma. Pri fantih pa se pojavljajo, za naju presenetljivi odgovori, da so se prvič srečali z alkoholom pri skupnem pitju z očetom v gostilni, na obisku pri pradedku, doma, ko so ga jim ponudili kar starši. Da je bil delež fantov, ki so se prvič srečali z alkoholom v domačem okolju tako velik meniva, da je to zakoreninjeno mnenje v naši družbi, da alkohol pripada »odraslemu moškemu« in nikakor ženski. Mnenje v družbi je, da ni »večjega gnusa kot pijana ženska«. Pa je pijan moški kaj bolj »lep«?

6.2.3 Oseba, ki ti je omogočila prvo izkušnjo glede uživanja alkohola

Graf 4 in 5: Kdo ti je prvič ponudil alkoholno pijačo oziroma, kako si jo dobil?

Glede na rezultate v prejšnjem vprašanju naju ni presenetilo, da so vlogo osebe, ki je prvič ponudila alkohol otroku, imeli starši ali pa drugi družinski člani. Pričakovano, glede na najino pojasnilo v prejšnjem odgovoru je bil delež fantov, ki so jim ponudili alkohol družinski člani večji kot deklet, kjer prevladujejo prijatelji in vrstniki. Dekletom pač ne pristoji pijančevanje.

6.2.4 Vzroki za odločitev mladostnika, da poizkusi alkoholno pijačo

Tabela 4: Zakaj si se odločil poizkusiti alkoholno pijačo?

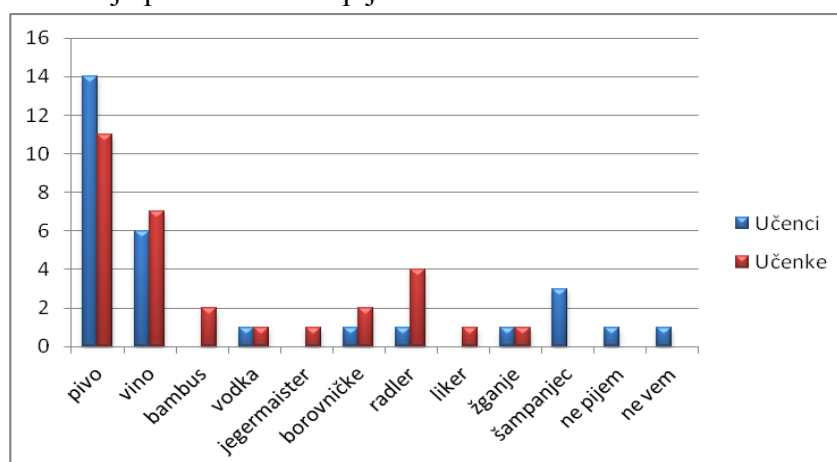
UČENKE	UČENCI
Ker so tudi drugi pili alkohol. (2)	Ne vem. (4)
Da bi videla, če je zelo močno.	Ker so jo pili starši. (2)
Ker sem bila žejna.	Fino je, dobro in te sprosti .
Zaradi radovednosti, kakšnega okusa je. (15)	Zaradi okusa. (10)
Ker se je zdelo zanimivo.	Zaradi radovednosti. (6)
Ker je bilo praznovanje.	Da bi bil bolj odrasel.
Da proslavim novo leto.	Šampanjec se pije zakaj? Praznovanje.
Zmotila sem se, ker sem mislila, da je sok.	Zaradi vrstnikov.
	Je bilo ponujeno.
	Da bi bil car.
	Ne pijem .

Zakaj se mladi odločijo poizkusiti alkohol? To je vprašanje, ki si ga nisva zastavili le midve, ampak se poraja v glavah marsikoga. Pričakovali sva odgovor, da so bili radovedni. Večina deklet je res navedlo razlog za prvo srečanje z alkoholom radovednost, kakšnega okusa je pijača. Ta radovednost lahko vodi do pretiranega pitja in posledično do raznih nesreč (včasih tudi smrti), zato bi moral vsak pri sebi vedeti, kje je meja normale in do kje se lahko poizkuša.

Tudi pri fantih je ta odgovor najpogostejši, pa vendar se pojavljajo tudi zelo zanimivi odgovori, kot so: da bi bil car, da bi bil odrasel, zaradi vrstnikov, in celo, ker so pili starši. Kot, da fantje svojo vlogo v družbi enačijo z »odraslostjo«, kateri »pripada« tudi pitje alkohola.

6.2.5 Vrsta prve alkoholne pijače

Graf 6: Katera je bila tvoja prva alkoholna pijača?

Pri obeh spolih prevladuje pivo, sledi mu vino, nato pa še druge žgane pijače in likerji. Mešanih pijač sploh ni bilo veliko, le bambus, ki je zadnje čase med mladimi zelo razširjen. Iz grafa je razvidno, da pri prvem uživanju ne prevladujejo žgane pijače, obe pa sva mnenja, da to poizkusijo kasneje zaradi radovednosti po okusu. Nekaj razlik med spoloma se pokaže le, da dekleta včasih posežejo po sladkih pijačah: bambus, liker, borovničke, fantje pa prisegajo na »moški« pijači, pivo in vino.

6.3 ODNOS DO UŽIVANJA ALKOHOLA

V tem poglavju bova predstavili odgovore, v katerih sošolke in sošolci razmišljajo glede njihovega odnosa do uživanja alkohola, odnosa njihovih prijateljev, staršev in družbe.

6.3.1 Odnos mladostnikov do uživanja alkohola

Tabela 5: Kakšen je tvoj odnos do uživanja alkohola?

UČENKE	UČENCI
Podpiram pitje alkohola, vendar le v zmernih količinah. (12)	Pitje v zmernih količinah. (17)
Ne podpiram pitja alkohola, sploh pa ne v prekomernih količinah. (2)	Sem za, ker te sprosti in pozabiš na skrbi, veliko je fino.
Nimam nič proti, vendar ne maram, da pijejo vsak dan.	Sem proti. (3)
Podpiram, vendar v zreli starosti in v zmernih količinah. (4)	Ne bi bilo nujno, če pa že, pa v zmernih količinah.
Podpiram pitje pri vrstnikih. (2)	Če ga piješ, je v redu, samo, da se potem ne valjaš po celih Žireh.
Ne podpiram pitje alkohola pri vrstnikih .	Podpiram zmerno pitje alkohola pri polnoletnih osebah.
Skoraj nikoli ga ne pijem, razen ob posebnih trenutkih.	Podpiram pitje alkohola. (3)
Podpiram samo ob praznikih in zabavah in brez vsiljevanja. (2)	Zapravljanje denarja, ni razloga, da bi se napil.

Predvidevali sva, da vprašani podpirajo pitje alkohola. In res ga, vendar s pripombo, da je pitje v zmernih količinah. Proti uživanju alkohola so bile le tri osebe, za katere meniva, da so se bodisi same ali v krogu družine srečale z negativnimi posledicami, ki ga alkohol prinaša: verbalnim ali fizičnim nasiljem.

6.3.2 Odnos tvojih prijateljev do alkohola.

Tabela 6: Kakšen odnos do alkohola imajo tvoji prijatelji?

UČENKE	UČENCI
Pijejo in podpirajo pitje alkohola v zmernih količinah. (15)	Podpirajo pitje v zmernih količinah. (8)
Ne podpirajo pitja alkohola. (1)	Ne vem.
Pijejo in podpirajo pitje alkohola. (9)	Tudi oni podpirajo, vendar nobenega ne silijo.
Sami pijejo, vendar ne podpirajo pitja drugih.	Ne ponujajo radi alkohola.
Nekateri podpirajo, nekateri pa ne podpirajo in to tudi povejo.	Pijejo in prav tako podpirajo druge. (16)
	Nekateri bi radi napili sebe in druge, nekateri so proti.

Glede na to, da so prijatelji po navadi podobnih mnenj, sva sklepali, da bodo tudi v tem primeru napisali, da alkohol podpirajo. In res, dobili sva take odgovore kot sva jih pričakovali. Večina, tako fantov kot deklet podpira pitje alkohola v zmernih količinah, večina tudi priznava, da sama pije in tudi podpira pitje prijateljev. Popolnoma razumljivo, saj moraš imeti enako ali vsaj podobno mnenje, sicer ne pripadaš »prijateljem«.

6.3.3 Odnos staršev do alkohola

Tabela 7: Kakšen odnos do alkohola imajo tvoji starši?

UČENKE	UČENCI
Pitje v zmernih količinah, vendar ne še v mojih letih .	Ne vem.
Pijejo v zmernih količinah in to tudi podpirajo. (20)	Pijejo, v zmernih količinah. (17)
Oče: v zmernih količinah (ne pije vsak dan, le ob kakih pomembnih priložnostih), mama: ne pije ali le redko.	Malo ob posebnih praznikih.
Ne pijejo veliko, razen, če jim vsilijo.	Ati pije v zmernih količinah, mami ga ne podpira.
Mati nič, oče preveč.	Ob priložnostih pijejo, vendar pijejo v zmernih količinah. (3)

Moji starši ne pijejo, samo na rojstnodnevnih zabavah ali posebnih priložnostih.	Skoraj nič ne pijejo. (3)
Zelo malo pijejo, oče sploh ne pije.	1 kozarec na dan.
	So proti alkoholu.

Pričakovali sva, da bo večina odgovorilo, da njihovi starši podpirajo pitje alkohola, vendar v zmernih količinah. To so bili najpogostejši odgovori, našel pa se je tudi odgovor, da podpirajo pitje, vendar še ne v naši starosti, kar se nama zdi povsem normalno, saj imajo tudi najini starši glede tega zelo podobno mnenje. Seveda pa so nekateri starši tudi proti alkoholu in takšno mnenje imajo lahko posledično tudi njihovi otroci. Če malo bolj razmisliiva, ugotavljava, da imajo naši starši pozitiven odnos do pitja alkohola, torej ga odobravajo. Pa prav oni nam bi lahko bili, v rani mladosti, dokler ne vplivajo vrstniki na nas, dober zgled glede uživanja alkohola.

6.3.4 Odnos družbe do alkohola

Tabela 8: Kakšen odnos do alkohola ima družba okrog tebe?

UČENKE	UČENCI
V zmernih količinah. (9)	Podpira pitje. (17)
Naša družba ne podpira alkohola.	Zelo različno, so ljudje, ki so proti, v večini pa ne, mnogo podpira nasekanost. (2)
Nekateri to podpirajo, nekateri pa ne. (5)	Pijemo malokrat, vendar takrat uživamo.
Zelo podpirajo pitje. Proti zapijanju mladih ne naredijo nič.	Nima odnosa. (3)
Podpirajo. (7)	Ne podpirajo. (2)
To podpirajo samo pri osebah nad 18 let.	Podpirajo pitje v zmernih količinah. (2)
Večina jih pije alkohol, me ne podpirajo, ker ne pijem.	Ga pijejo ob priložnostih.

Iz odgovorov ugotavljava, da družba okoli nas podpira pitje alkohola, čeprav so nekateri dodali, da le v zmernih količinah. Presenetil pa naju je odgovor, da veliko ljudi podpira »nasekanost«, vendar

v družbi, s katero se druživa midve, ni tako. Najini prijatelji odpirajo alkohol, pa vendar so oči drugače uprte v nekoga, ki je močno vinjen, kot v nekoga, ki alkohol pije v zmernih količinah.

6.3.5 Odnos države do uživanja alkohola

Tabela 9: Kakšen odnos ima, po tvojem mnenju, do alkohola država?

UČENKE	UČENCI
Pravi zakoni (ne preblagi, ne prestrogi). (2)	Normalno (ne prestrogo, ne premilo). (8)
V Sloveniji je pravilen zakon.	Ne podpira. (6)
Država bi morala še huje kaznovati vinjene voznike, saj so največkrat prav oni povzročitelji prometnih nesreč.	Zakoni so preblagi – preveč nesreč je zaradi alkohola, premalo opozoril na negativne posledice. (7)
Preblagi zakoni. (9)	Brez vezni zakoni.
Ne poznam zakonov. (2)	Še na javnih mestih je prepovedano piti. Prestrogi zakoni.
Postavila je nekaj zakonov.	Bedno je, ker je alkohol prepovedan pod 18 let.
Ne vem.	Lahko bi predlagali alkohol pod 18 let. (2)

Prav mi je, da mlajšim od 18 let ne prodajo alkohola. (2)	Ne podpirajo in ne nasprotujejo. (2)
So proti pitju, a ne pomaga veliko, da bi se ljudje zavedali, da bi lahko s pitjem prenehali.	
Ne podpirajo pitja mladih. (4)	
Mislím, da vsi preveč pijejo in da so zaradi tega tudi bolezní.	
Strogi zakoni, a jih je treba upoštevati.	

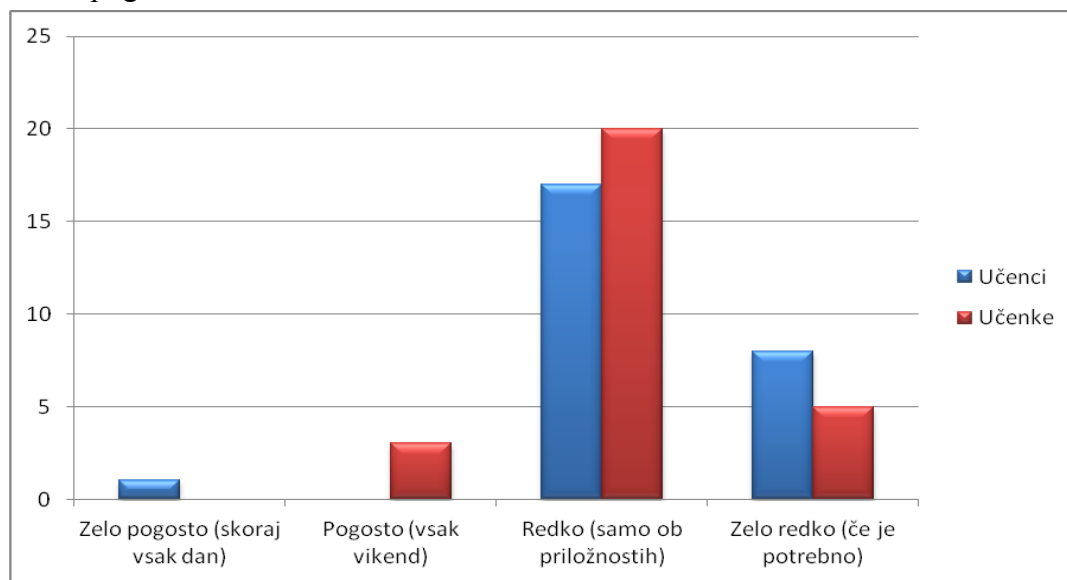
Dekleta večinoma trdijo, da so zakoni preblagi, pri učencih pa prevladuje odgovor, da so zakoni normalni, sledi odgovor preblagi, oboji pa trdijo, da država ne podpira pitja alkohola pri mladih. Seveda pa se nama zastavlja vprašanje, koliko so lahko ti odgovori sploh realni, saj, glede na naju dvomiva, ali mladi sploh poznajo zakonodajo.

6.4 POGOSTOST, OKOLIŠČINE IN VRSTE UŽITEGA ALKOHOLA

Kako pogosto, v katerih okoliščinah in kakšne vrste alkohola uživajo mladostniki, bova predstavili v tem poglavju.

6.4.1 Pogostost uživanja alkohola

Graf 7: Kako pogosto uživaš alkohol?

Ko naju je zanimalo, kako pogosto najini sovrstniki uživajo alkohol, sva si mnenje ustvarili na podlagi najinih izkušenj. Glede na to, da sami alkohola ne uživava zelo pogosto in da je del družbe okrog naju podoben nama, del pa je najino pravo nasprotje, sva si mislili, da nekateri pijejo dokaj pogosto, nekateri pa samo ob priložnostih. In res, nisva bili daleč od resnice, saj je največ odgovorov kazalo na to, da učenci in učenke alkohol pijejo redko, nekateri pa le, če je to res »potrebno«. Presenetilo pa naju je, da bolj pogosto uživajo alkohol dekleta.

6.4.2 Čas pitja alkohola

Tabela 10: Kdaj se poslužuješ alkohola?

UČENKE	UČENCI
Posebne priložnosti (praznovanja, zabave). (9)	Ne vem. (2)
Ko je kakšna zabava in ko poleg ni staršev. (5)	Ko sem s prijatelji in staršev ni doma. (3)

Ob vikendih. (5)	Med vikendi. (6)
Ob zabavah.	Skoraj nikoli. (2)
Zvečer. (4)	Ko so priložnosti – zvečer. (6)
Nikoli. (2)	Samo včasih požirek pri starših – 20 krat letno.
	Med počitnicami, včasih med vikendi, zvečer.
	Ob praznovanju rojstnega dne.
	Pa fizičnem delu.
	Na zabavah. (3)
	Odvisno.(2)

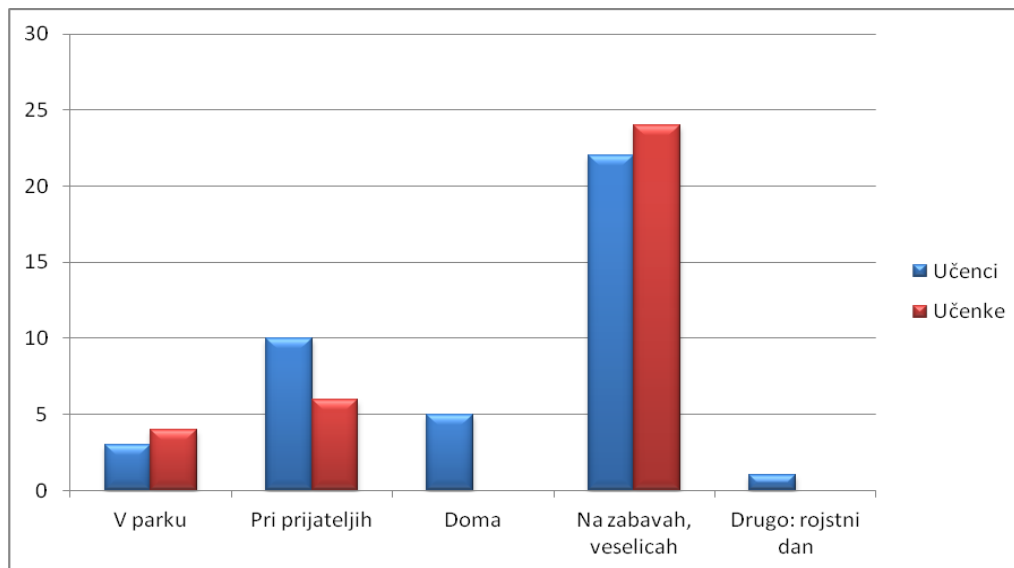
Predvidevali sva, da najini sovrstniki alkohola med tednom ne pijejo, ampak se le-tega poslužujejo med vikendi, zvečer, med počitnicami in ob kakšni posebni priložnosti: praznovanje rojstnega dneva, zabava. Prevladujoči odgovori so to, za oba spola, potrdili. Tako pri fantih kot dekletih pa ni manjkal odgovor, da pijejo, kadar staršev ni doma. Meniva, da se bojimo njihove reakcije ali pa nas je pred njimi sram, da bi vedeli, da včasih uživamo alkohol. Ta odgovor se nama zdi dokaj realen za vse najine vrstnike, saj večina staršev sploh ne ve oziroma si ne morejo priznati, da se njihov otrok poslužuje alkohola.

Fotografija 1: Učinek alkohola na mladostnika

6.4.3 Kraj uživanja alkohola

Graf 8: Kje največkrat uživaš alkohol?

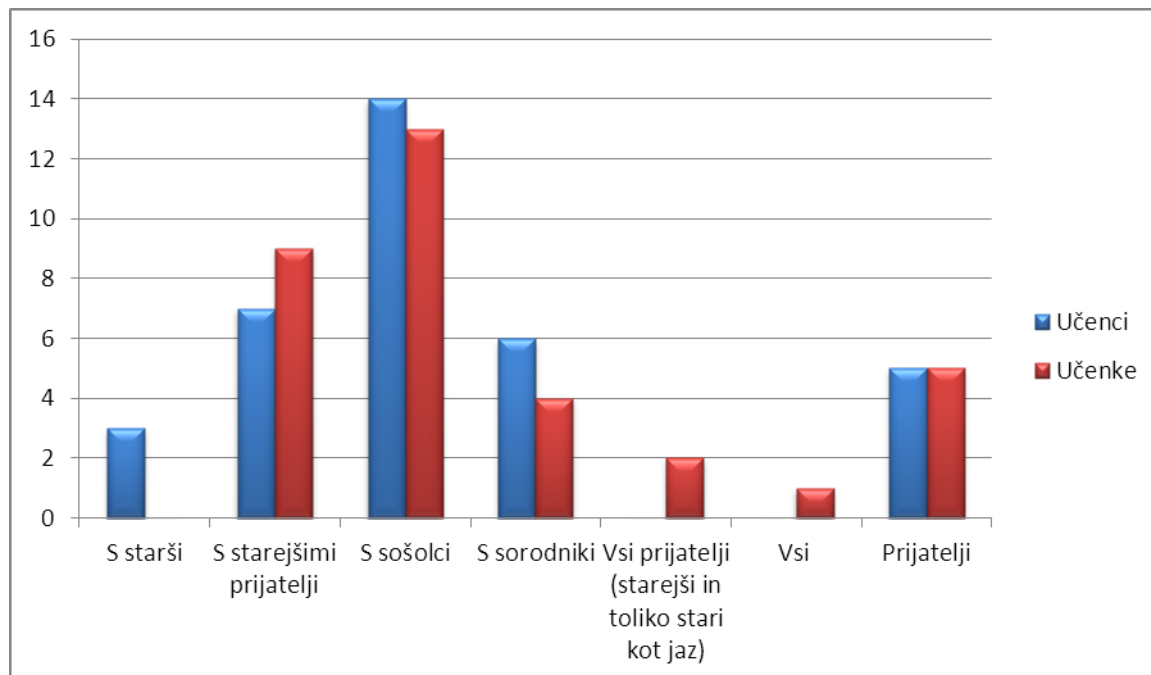

Najino mnenje je bilo, da mladi po alkoholu največkrat posežejo na veselicah oz. na zabavah ali pa pri prijateljih doma. In res, najina predvidevanja so se uresničile. Misliva, da je pravi razlog, zakaj se mladi alkohola poslužujejo prav tam, da po večini najini vrstniki hodijo na veselice sami s prijatelji in da so brez nadzora staršev. Ker živimo v majhnem mestu, kjer se med seboj skoraj vsi poznamo, so naši starši večinoma prepričani, da bo vse v redu, poleg tega pa nam zaupajo, kar se dogovorimo. Zelo pa je ta podatek zanimiv tudi, če vemo, da zakon prepoveduje prodajo alkohola mladoletnim osebam, pa nam je najbolj dostopen ravno na javnih prireditvah, uživanje pa je vsem na očeh. Drug najpogostejši odgovor pa je bil, da pijejo pri prijateljih, seveda takrat, ko staršev ni doma.

6.4.4 Oseba, s katero mladostnik najpogosteje uživa alkohol

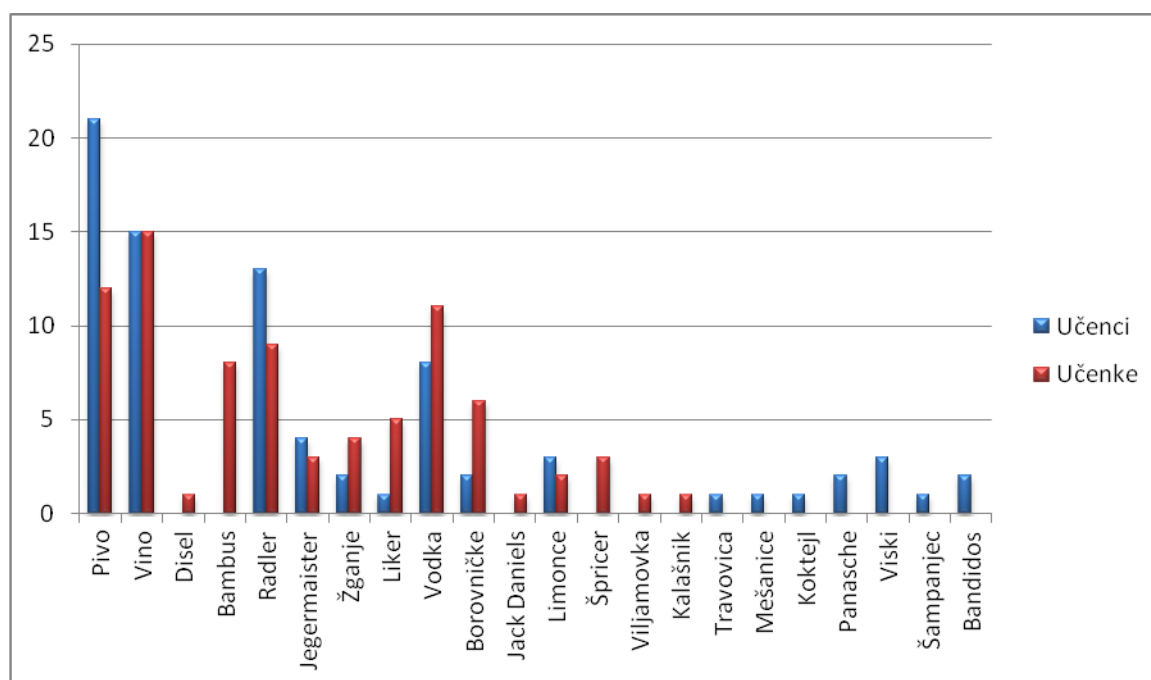
Graf 9: S kom najpogosteje piješ alkohol?

Ob vprašanju 'S kom najpogosteje piješ alkohol?', sva bili obe enotnega mnenja, ki pa je spet izhajalo iz najinih izkušenj, s prijatelji ali s sošolci. Najine domneve niso bile popolnoma pravilne, saj je bilo veliko odgovorov tudi 's starejšimi prijatelji', pri čemer so prednjačila dekleta. Meniva, da najini vrstniki s tem, da se družijo s starejšimi želijo ostalim pokazati, da so bolj odrasli, obenem pa jih ti tudi lahko oskrbijo z alkoholom, saj je nam nakup prepovedan. Nekoliko pa naju je začudil odgovor treh fantov, ki so obkrožili odgovor, da alkohol največkrat uživajo s svojimi starši.

6.4.5 Vrste najpogostejšega alkohola, ki ga uživajo

Graf 10: Naštej nekaj vrst alkohola, ki ga uživaš.

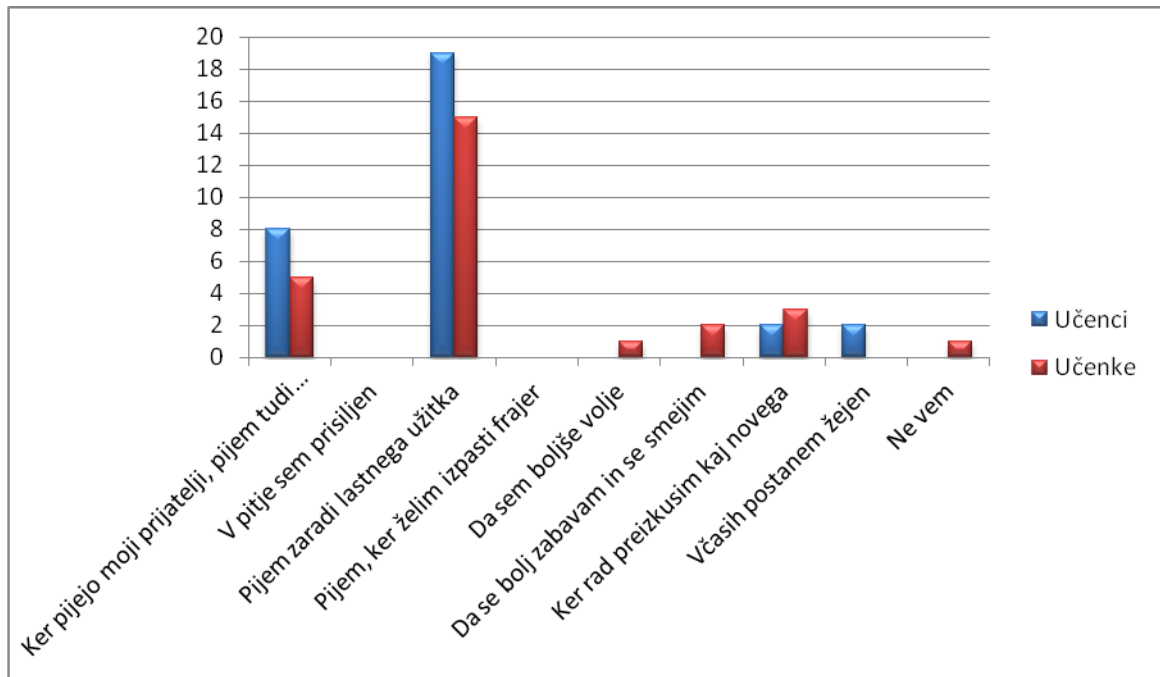
Vsi vemo, da je v današnjem času okrog nas ogromno vrst alkohola, med tem pa iz dneva v dan nastajajo tudi nove mešanice. Glede na to dejstvo sva svoje domneve oblikovali na podlagi tega, kaj pijejo ljudje okrog naju. Predvidevali sva, da se najini vrstniki najpogosteje poslužujejo piva, vina in radlerja. Najine domneve so bile pravilne. Razlika v spolu je le ta, da dekleta pogosteje sežejo po žganih pijačah, fantje pa poznajo več vrst pijač.

6.5 VZROKI ZA UŽIVANJE ALKOHOLA

Le kakšni so vzroki, da mladostnik poseže po alkoholu?

6.5.1 Najpogostejši vzroki za uživanje alkohola

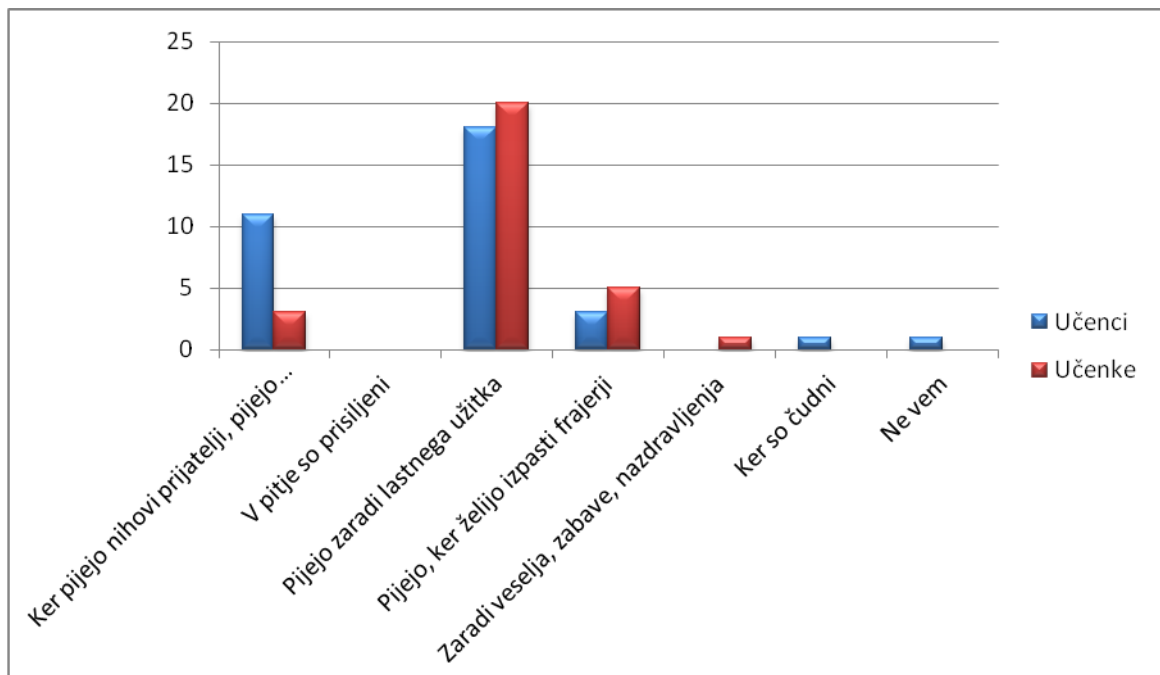
Graf 11: Kaj je pri tebi vzrok za pitje alkohola?

Iz grafa lahko razberemo, da je glavni vzrok za pitje alkohola užitek, nekoliko manjši pa, vpliv vrstnikov oziroma želja po sprejetosti med prijatelji. Dekleta pa so navedla tudi, da so boljše volje, se zabavajo in smejejo.

6.5.2 Mnenje vprašanih o vzrokih za pitje alkohola njihovih prijateljev

Graf 12: Zakaj misliš, da tvoji prijatelji pijejo alkohol?

Podobni odgovori, kot na zgornje vprašanje, le, da prevladuje mnenje, da na pitje vplivajo prijatelji. To naju je dokaj začudilo, saj po navadi nihče nikogar ne sili v pitje, zato bi lahko brez

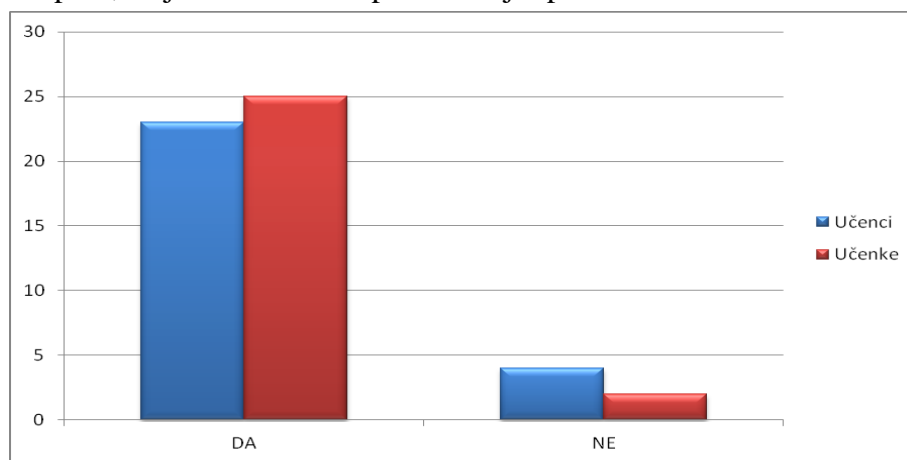
problema pijači rekel ne. Misliva pa tudi, da ljudje druge vidimo drugače kot sebe, zato tudi taki odgovori.

6.6 ZABAVA – PRAZNOVANJA IN ALKOHOL

V spodnjem poglavju bova predstavili mnenja najinih sošolk in sošolcev na temo, ali se res ne moremo zabavati brez alkohola.

6.6.1 Prisotnost alkohola na zabavah

Graf 13: Se ti zdi prav, da je na zabavah – praznovanjih prisoten alkohol?

Ko naju je zanimalo, če se najinim vrstnikom zdi prav, da je na zabavah prisoten alkohol, sva bili mnenja, da bo večini odgovorov 'DA'. To pa zato, ker vsi, ki jih pozna okrog sebe pijejo alkohol, oz. podpirajo pitje alkohola. Zato nad odgovori, ki so večinoma kazali na 'DA', nisva bili presenečeni, presenetilo pa naju je, ker je 'NE' odgovorilo več učencev kot učenk. Misliva, da sva bili presenečeni predvsem zato, ker fantje veljajo za bolj divje, poleg tega pa se skušajo tudi dokazati/izpasti frajerji.

Fotografija 2: Zabava brez alkohola ni prava zabava

Tabela 11: Če si odgovoril z DA, utemelji svoj odgovor. Zakaj se ti zdi to prav?

UČENKE	UČENCI

Včasih ni prav, da je veliko alkohola.	Ker je alkohol dober. (2)
Kdor hoče pije, kdor pa ne pa ne. Nihče ni prisiljen. Nekateri bolj zabavajo z alkoholom.	Malo ga je lahko prisotnega, ne pa preveč (da bi šel na spiranje – zmerne količine). (4)
Mislím, da če spiješ malo alkohola, se bolj sprostiš in si boljše volje. (10)	Ker je alkohol pijača za priložnosti, kot za zabave, rojstni dnevi, itd.. (2)
Da lahko nazdraviš in dobro praznuješ. (5)	Lažje se zabavaš. (11)
Da se malo popestri dogajanje. (2)	Da nazdravimo in se poveselimo. (2)

Za vse tiste, ki so na prejšnje vprašanje odgovorili z DA, naju je še zanimalo, zakaj tako menijo. Najine domneve so bile, da tako mislijo, ker se lahko z alkoholom bolj zabavaš in si bolj sproščen. Posledično pa lahko tudi lažje navezuješ stike. Pri učenkah in pri učencih so se najine domneve potrdile. Mogoče so te ugotovitve nekoliko žalostne, saj se v svetu vse bolj poudarja, da se lahko mladi in tudi vsi ostali zabavamo brez alkohola in lahko ravno tako preživimo nepozabne trenutke, s čimer pa se obe strinjava. Seveda pa obstajajo ljudje, ki brez alkohola ne morejo.

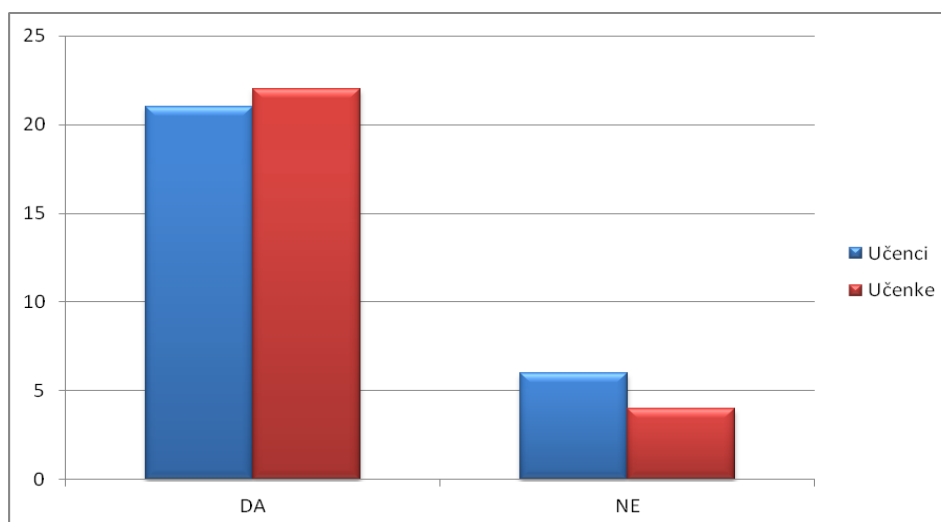
Tabela 12: Če si odgovoril z NE, napiši na katerih zabavah – praznovanjih naj alkohola ne bi bilo in zakaj?

UČENKE	UČENCI
Ne, ker ga lahko zaužiješ preveč.	Na rojstnodnevnih zabavah, ker so poleg nas starši. (2)
Lahko ga zaužijemo preveč in pride do škode in nasilja.	Ker smo še premladi.
	Na zabavah, na katerih so mladoletni .

Tudi pri tistih, ki so na prvo vprašanje odgovorili NE, naju je zanimalo, zakaj tako mislijo. Dobili sva take oz. precej podobne odgovore, zelo zanimiv in tudi dokaj resničen odgovor pa se nama je zdel, da smo za alkohol še premladi. Pa vendar obe misliva, da se ta meja, kdaj se 'lahko' pije alkohol vse bolj znižuje (že, če samo primerjamo naše starše – piti in hoditi na zabave so začeli mnogo kasneje kot mi). Zato ni mogoče čisto označiti, kdaj si za alkohol premlad, seveda pa v osnovni šoli zagotovo še nisi dovolj star.

6.6.2 Prisotnost alkohola na zabavah mladoletnikov

Graf 14: Ali na zabavah, kljub temu, da še nisi polnoletna oseba vseeno dobiš alkohol?

Ob tem vprašanju sva bili mnenja, da bo večina odgovorov da, saj iz lastnih izkušenj veva, da alkohol po večini, kljub temu, da nisi polnoleten, dobiš. Res da je prevladoval odgovor DA, pa vendar je nekaj učencev in učenk odgovorilo tudi NE. Misliiva, da kdor je odgovoril NE, alkohola ni dobil na kakšni bolj nadzorovani zabavi, ali pa je bil v družbi svojih staršev.

Se ti zdi to prav? Zakaj?

Tabela 13: Mnenje o alkoholu na zabavah.

UČENKE - DA	UČENKE - NE	UČENCI - DA	UČENCI - NE
Da, saj vseeno vem, da moram piti v mejah normale. (6)	Ne vem.	Ne, ker ga ne smem piti. (3)	Se mi zdi prav. Ker je pitje mladostnim osebam prepovedano.
Da, ker moram izkusiti, da ni prav. (2)	To se mi ne zdi prav.	Ne vem. (4)	Ne, ker ga mi prinese sosed .
Ne vem. (4)	Da, ker so starši odgovorni za nas. (2)	Da, ker ga želim in prodajalec hoče denar.	Da. (2)
Dobim ga, vendar ne grem sama po pijačo, ampak mi prinese kdo drug.	Ne, ker nismo dovolj stari. (4)	Ne. (5)	Zdi se mi prav, ker če pride policija, prodajalec odgovarja za to.
Da, ker sem bolj sproščena, če kaj spijem.		Da, saj če ga malo popiješ ni nič narobe, zabava je bolj zabavna. (5)	Da, zato ker zakon je zakon.
.Zdi se mi prav, le če si ti za to (nihče te ne sme siliti).		Ne, ampak lahko dobiš, ker hočejo gostinci zaslužiti.	

Na to vprašanje pa sva dobili povsem različne odgovore in meniva, da nekateri niso razumeli vprašanja. Pa vendar lahko izluščiva mnenje, da se preveč mladih strinja, da mora biti na zabavi prisoten alkohol. Najino mnenje je, da ni prav, ker na zabavah lahko dobimo alkohol tudi mladoletni, saj prav zaradi tega mnogokrat pride do povsem nepotrebnih nesreč.

6.7 ODZIV TVOJEGA TELESA NA ALKOHOL

Kakšen je vpliv alkohola na telesno in duševno počutje vinjene osebe pa bova predstavile v tem poglavju.

6.7.1 Količina in vrsta užitega alkohola na telo

Tabela 14: Po kakšni količini in pri kateri vrsti popitega alkohola čutiš vpliv?

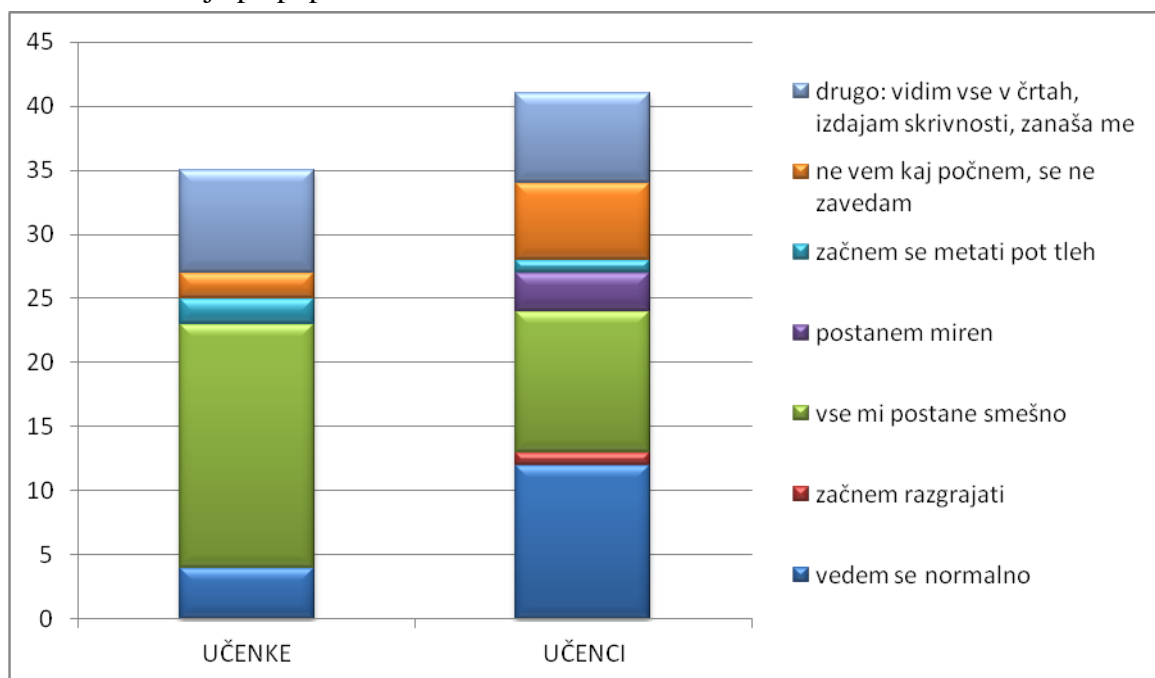
UČENKE	UČENCI
2dl.	1 litru črne vodke.
Zelo hitro.	Ne vem, alkohola v velikih količinah sploh ne pijem. (3)
Po nekaj bambusih. (5)	Po 8 pivih se mi kar 'blede'.
Ne vem. (2)	0,5 l piva, vina.
Po jagermaisterjih. (5)	Po 1 l piva.
Pol litra vina. (3)	Ne vem, ne štejem.
Nisem še čutila večjega vpliva. Pri 2,3 kozarcih bambusa, ali po pločevinki piva.	Ne čutim.
Po 4dl 40% alkohola.	3 piva. (3)
Nisem še spila toliko, da bi se čutil vpliv. (6)	Nisem še prišel tako daleč. (3)
3dl vodke.	0,5 l vina ali 3 piva. (3)
Ne tako hitro, odvisno koliko je močno.	Ne čutim ga, oz. se lahko v hipu streznem.
Zelo hitro, pol 1dl vodke. (2)	Po litru viskija.
3 piva.	4 šilcu borovničk/ jagermaistra.
Vino pol litra, po 3dl vodke.	Po 5-6 pivih.
Močno žganje, vroče mi postane.	Odvisno če prej jem, saj se tako 'prime' kasneje.
Ne vem, odvisno od hrane, ki sem jo prej pojedla.	Po 0,5 l -> 1l.

Glede na odgovore ugotavljava, da je zaradi različnih vrst alkohola, posledično tudi z njegovo procentno vrednostjo, zelo relativno in težko primerjati rezultate; pri tem pa je treba upoštevati še

količino zaužite hrane pred pitjem ipd. A vseeno se da jasno razbrati, da se učenke bolj poslužujejo močnih žganih pijač, jägermaistra, vodke, medtem, ko se učenci bolj poslužujejo vina in piva. Po najinem mnenju fantje uživajo vino in pivo (kljub majhni alkoholni vrednosti) zaradi boljšega okusa in ker se jim ta pijača zdi za "prave moške", punce pa se zaradi učinkov alkohola želijo čim prej opiti, kar jim hitreje pomaga žganje. Glede količine popitega alkohola pa meniva, da odgovori niso povsem pošteni. Dvomiva, da bi mladostnik popil 1 l črne voka ali pa 1 l viskija, pa bi le malo čutil vpliv. Verjetno gre pri fantih za bahanje, kdo »ga nese več«.

6.7.2 Vpliv alkohola na tvoje vedenje.

Graf 15: Vedenje po popitem alkoholu.

Ponovno očitna razlika, slika, kot je ponavadi videna tudi na veselicah, vsaj na področju Poljanske doline. Dekletom postane vse veliko bolj smešno, izdajajo skrivnosti, zanaša jih pri hoji in še veliko drugega, zato naju tudi ne čudi podatek, da ima veliko deklet spolne odnose, ko so pijane, ko ne vejo kaj delajo. Medtem, ko se fantje vedejo normalno, alkohol jih pomiri, večji pa je delež tistih fantov, ki se ne zavedajo svojega početja. Možno pa je tudi, da fantje le predvidevajo, da so normalni in mirni, v resnici se pa svojih dejanj ne zavedajo.

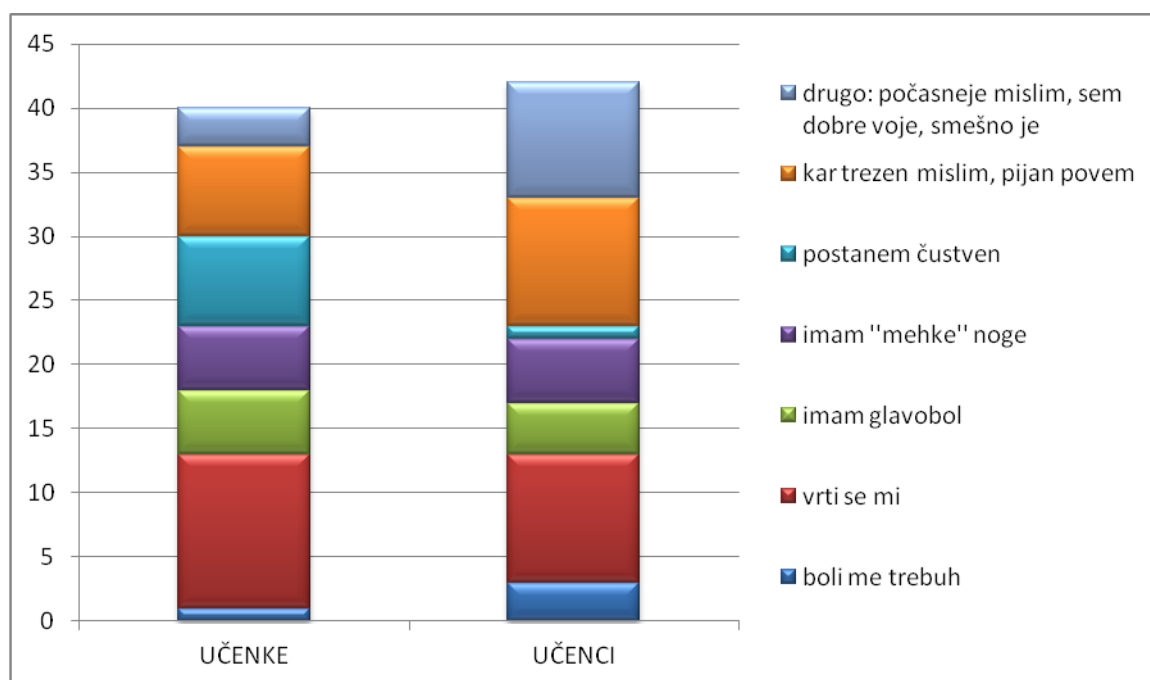

Fotografija 3: Alkohol je prisoten ne glede na spol

6.7.3 Vpliv alkohola na telesno počutje

Graf 16: Kako alkohol vpliva na tvoje telesno počutje?

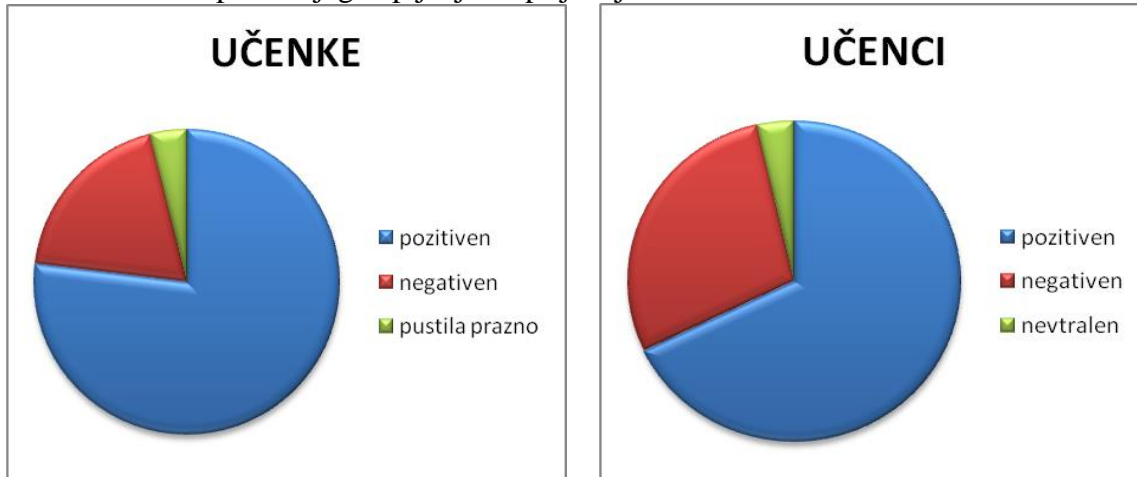
Meniva, da je počutje po kategorijah razporejeno dokaj enakomerno. Vseeno pa se učenske pogosteje srečujejo z bolečino v trebuhu, za kar je lahko razlog tudi pitje alkohola med menstruacijo. Poleg tega izstopa tudi čustvenost, kar je posledica sekundarnih spolnih znakov pri dekletih v času pubertete. Po rezultatih bi lahko sklepali, da punce veliko bolj izstopajo z "udarnimi-močnimi odgovori", zato bi lahko obstajala tudi možnost, da mislijo, da s tem napravijo boljši vtis na fante. A kljub vsemu tudi učenci niso vedno tako "nedolžni". Ti veliko več povejo, kar trezni mislijo, zato se tudi ob pijanosti končajo zveze, tako besedno, kot tudi udeleževalno-"mutenje" z drugimi puncami (prevare). Slednje pa bi bilo mogoče pripisati tudi dejstvu, da pijani počasneje mislijo.

6.8 VPLIV OPIJANJA NA PRIJATELJE, PARTNERJA IN STARŠE

V tem poglavju naju je zanimalo, kako s svojo opitostjo vplivajo na bližnje: negativno ali pozitivno.

6.8.1 Vpliv na prijatelje

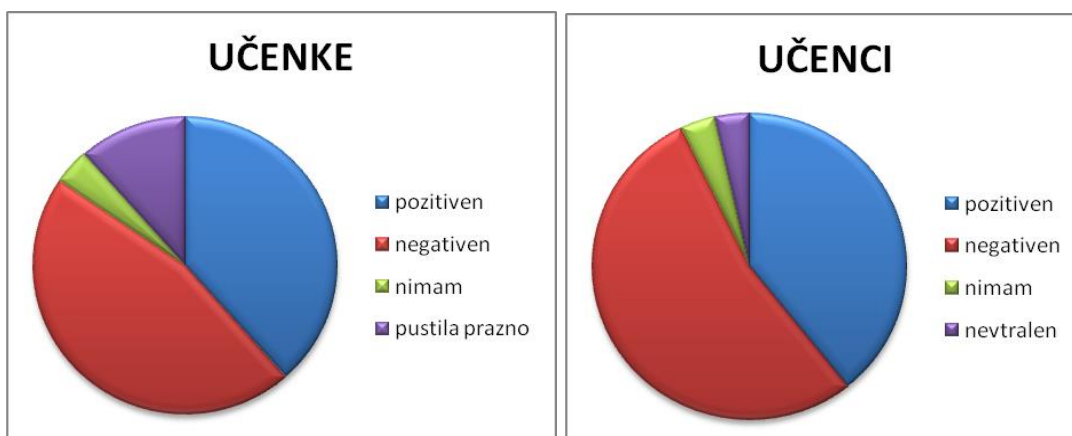
Graf 17 in 18: Vpliv tvojega opijanja na prijatelje

Pri učencih je nekoliko večji delež odgovorov-negativen, a po večini pri obeh prevladuje pozitiven vpliv opijanja na prijatelje. Meniva, da je razlog v tem, da je prijateljem veliko bolj 'fajn', da so vsi pijani, da se imajo vse super in zabavno, kot, da se tisti, ki ne pijejo 'dolgočasijo', da ne razumejo šal in stvari ostalih ipd. Seveda je pitje stvar posameznika, same pa vseeno meniva, da je boljše, da pijejo vsi oziroma nihče. Večji delež negativnih odgovorov pri fantih pa meniva, da je zato, ker so fantje bolj impulzivni in večkrat »hitro« obračunajo med seboj.

6.8.2 Vpliv tvojega opijanja na partnerja

Graf 19 in 20: Vpliv tvojega opijanja na punco/fanta

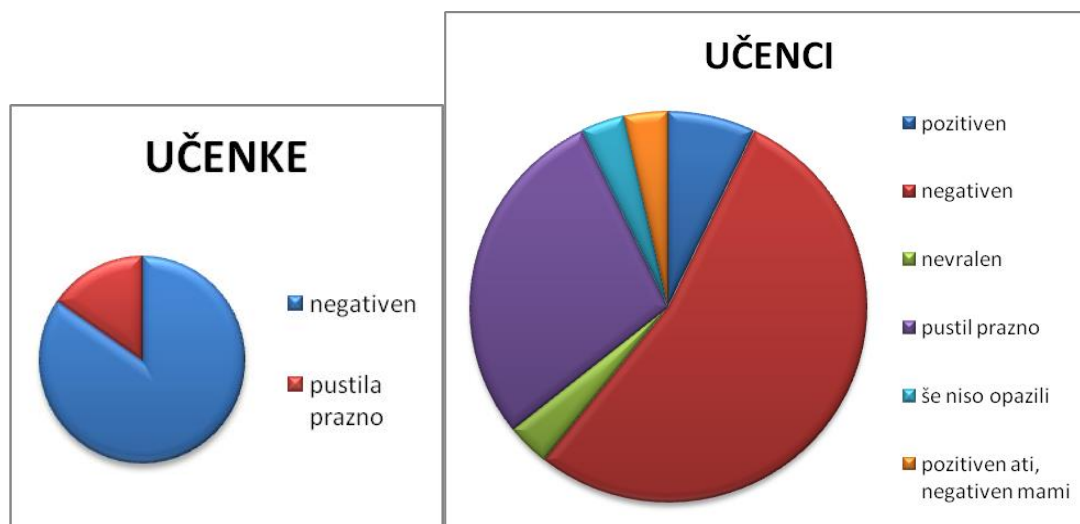
Hja, kar realne slike prihajajo na dan. Fantje mislijo, da z opijanje naredijo veliko boljši vpliv na punco kot mislijo punce. Po eni strani to drži, spet po drugi pa je dobra možnost za tiste strahopetce, ki niso sposobni trezni pristopiti do svoje simpatije, a to je le v primeru, ko še nista punca in fant. A ker trenutno govorimo o parih, je res neugodno, če se napiješ in to sam s svojimi prijatelji in ne z boljšo polovico, saj takrat lahko narediš res kaj nesprejemljivega. Če pa se par skupaj napije, je pa verjetno veliko boljše, saj oba vesta, kaj kdo dela in lahko drug drugega nadzorujeta, čeprav je opijanje v vsakem primeru škodljivo za partnerke odnose. Se pa večina vseh vprašanih strinja, da pijančevanje negativno vpliva na punco/fanta.

Fotografija 4: Alkohol lahko pozitivno ali pa tudi negativno vpliva na punco/fanta

6.8.3 Vpliv tvojega opijanja na starše

Graf 21 in 22: Vpliv tvojega opijanja na starše

Vsekakor realno. Ker večina staršev dobro pozna nevarnosti in slabosti alkohola, ga nam prepovedujejo. Izjeme so tako ali tako povsod, kot tudi tukaj, npr. da na nekatere starše pijan otrok napravi pozitiven vtis. Pri enem učencu pa starši niso soglasni, ampak je oče menil, da ni nič hudega, če je fant pijan, mami pa ravno nasprotno. Podobni rezultati so se pokazali tudi pri nadaljnjih odgovorih. Meniva, da so očetje, v katerikoli starosti po razmišljanju bolj svobodomiselnih do alkohola in žuranja, kot mame, ki jih skrbi vsak korak našega življenja.

6.8.4 Odziv staršev na ugotovitev, da si pod vplivom alkohola

Tabela 15: Če so starši opazili, da si pod vplivom alkohola, kako so odreagirali?

UČENKE	UČENCI
Niso opazili. (5)	Ni nič narobe, samo da nisem fino prbit.
Atiju se ni zdelo grozno, mami je zagnala »šundr«.	Pustil prazno. (11)
Niso opazili-no ja, videli so, kako ležim v cipresah, vendar mislim, da niso dojeli.	Niso opazili. (6)
Pustila prazno. (8)	Oče me je scabou – zbrcal.
Znoreli bi.	Niso bili prav hudi, samo takrat nisem toliko pil.
Mami: dobila sem kazen. Ati: ni mi več zaupal.	Oče: "Pejt spat!" Mama: "Zgin, da te ne vidm!"
Niso bili jezni, ker nisem bila pijana.	Oče: Me pustijo pri miru. Mati: Pojdi spat.
Bili so razočarani nad menoj, kregali so me. (2)	Mami: Ne ve. Ati: Je videl, ampak me ni toliko zanašalo, pa ni imel toliko proti.
Mami: uredi je, če je le malo pijače.	Čudno so me gledali.
Pij v zmernih količinah.	Vprašali, če je vse OK.
Bili so hudi, prepovedali so mi izhode ven. (2)	Mami: "Kva si delu?" Ati - se je smejal.
	Mami: "Kva si delu?" Ati: se je smejal.

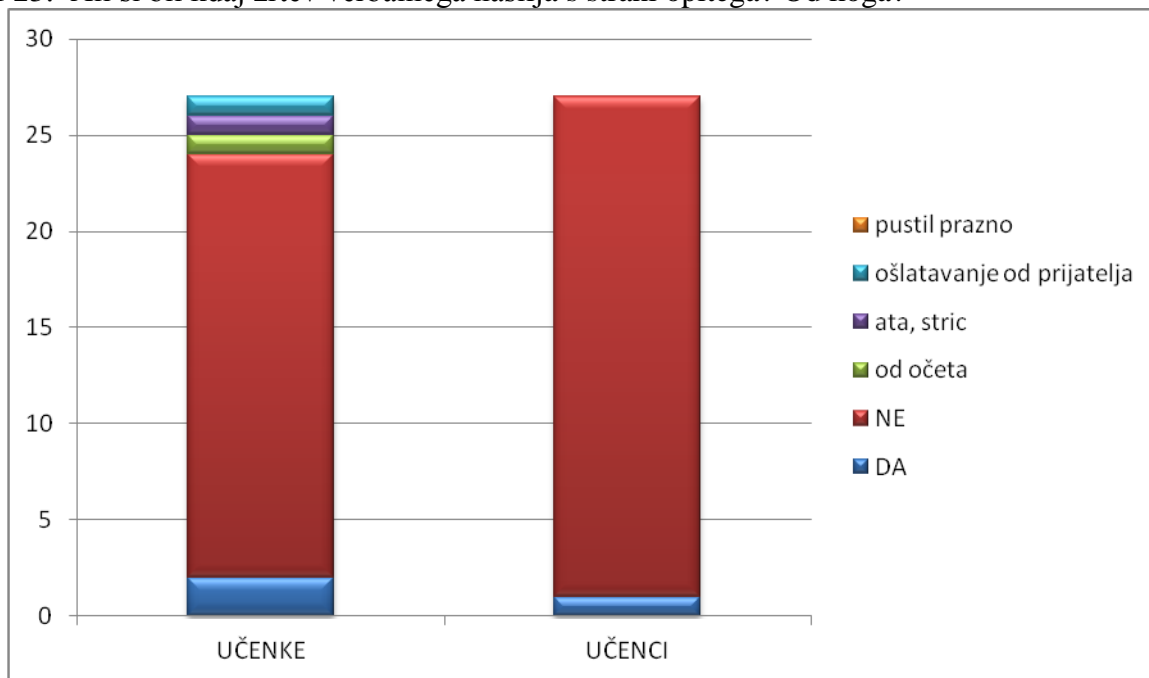
Kar nekaj, tako učencev kot učenk na vprašanje ni odgovorilo iz nepojasnjene razloga. Nekateri še niso bili pijani, zato jim reakcija staršev še ni znana, drugim je dovoljeno piti v zmernih količinah, kar se tudi nama zdi najbolje, nekaterim pa je prepovedano užiti vsako "procentualno kapljico". Se pa tudi pokaže očitna razlika med spoloma, saj očetje tako pri učenkah kot učencih razmišljajo o alkoholu in se nanj odzivajo veliko bolj mirno, svobodno, verjetno, da si v svojih otrocih predstavljajo sebe pri teh letih, ko so bili sami isti in ugotovijo, da se jim karanje in znašanje nad njimi ne splača. Mame pa pogosto zaženejo vik in krik, paniko, vse jih takoj skrbi, a po eni strani je to razumljivo. Verjetno si mislijo, da, če je že vzgoja s strani očeta toliko 'manjša', mora biti toliko večja z njihove.

6.9 VPLIV OPITIH VRSTNIKOV NATE

Le kako vplivajo opiti prijatelji na posameznika? Ali se vsi strinjajo z njihovim pijančevanjem ali ne? Tudi to naju je zanimalo.

6.9.1 Žrtev verbalnega nasilja s strani opitega

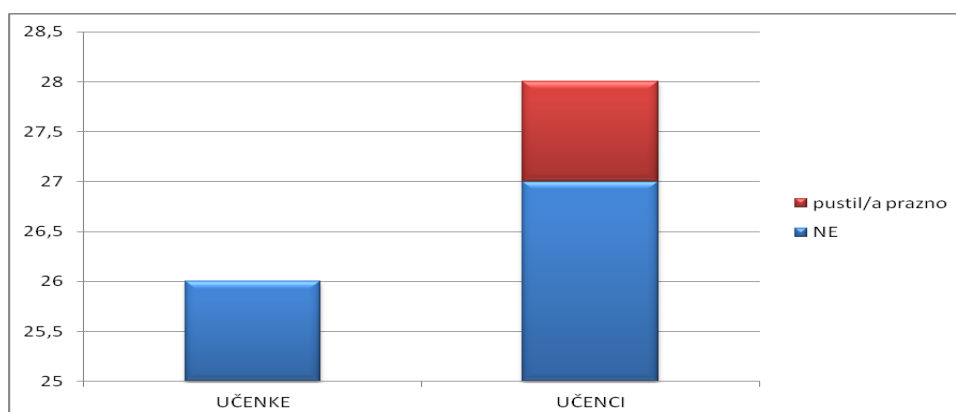
Graf 23: Ali si bil kdaj žrtev verbalnega nasilja s strani opitega? Od koga?

Prevladujoč odgovor, tako pri dekletih kot fantih je, da še niso bili žrtve verbalnega nasilja od opite osebe. Seveda je to odvisno od razumevanja samega pojma. Če oče reče: »Sin, pijan si, spat pojdi!« s povzdignjenim glasom, to ni nasilje. Pod verbalno nasilje spada predvsem naslavljanje s kletvicami, zmerljivke ipd. teh pa je bilo deležnih več deklet kot fantov in sicer s strani domačih: očeta, strica.

6.9.2 Žrtev fizičnega nasilja s strani opitega

Graf 24: Ali si bil kdaj žrtev fizičnega nasilja s strani opitega? Od koga?

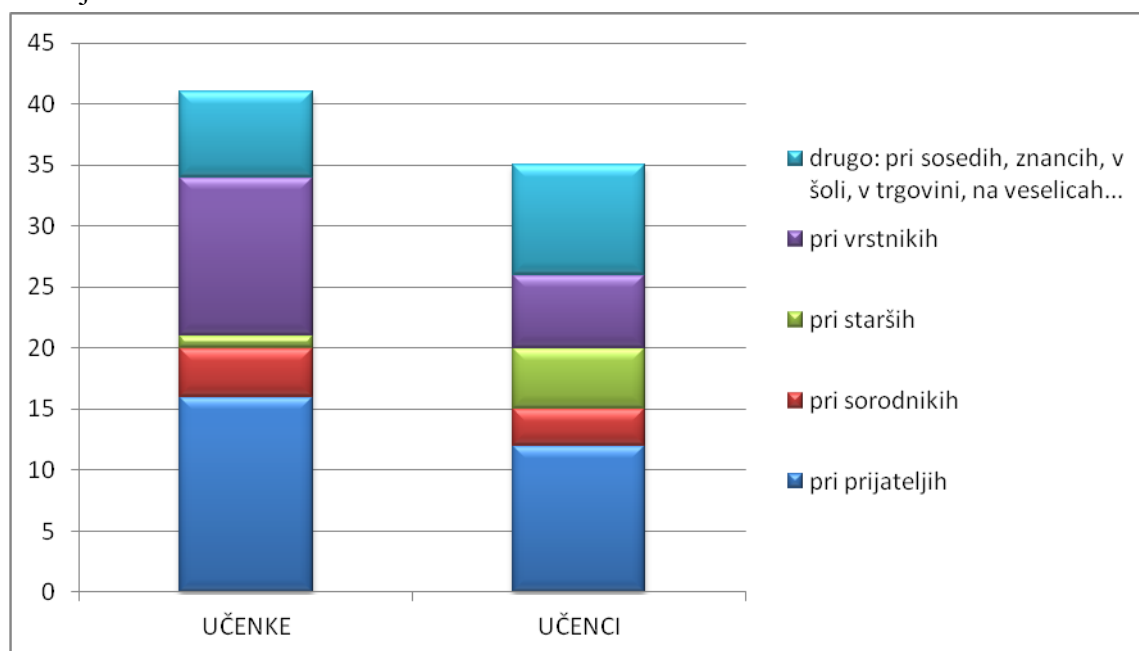
Vsi so odgovorili z NE, le eden na vprašanje ni odgovoril. A kljub vsemu...žrtve fizičnega nasilja s strani opitega ni bil nihče izmed najinih sošolcev. Ali je to res, glede na grozljive podatke s strani strokovnjakov, da je nasilje pogosto prisotno v družinah, ali imamo res srečo, da nihče izmed 54 vprašanih ni doživel grenke izkušnje ali pa je bilo vprašanje preveč osebno – boleče in je težko povedati nekemu, kaj se dogaja med štirimi stenami?

6.10 DOSTOPNOST DO ALKOHOLNIH PIJAČ

Kako so alkoholne pijače dostopne najinim vrstnikom, v katerih trgovinah in lokalih našega kraja jih je mogoče osebno kupiti ali naročiti in še marsikaj naju je zanimalo.

6.10.1 Oskrba z alkoholom

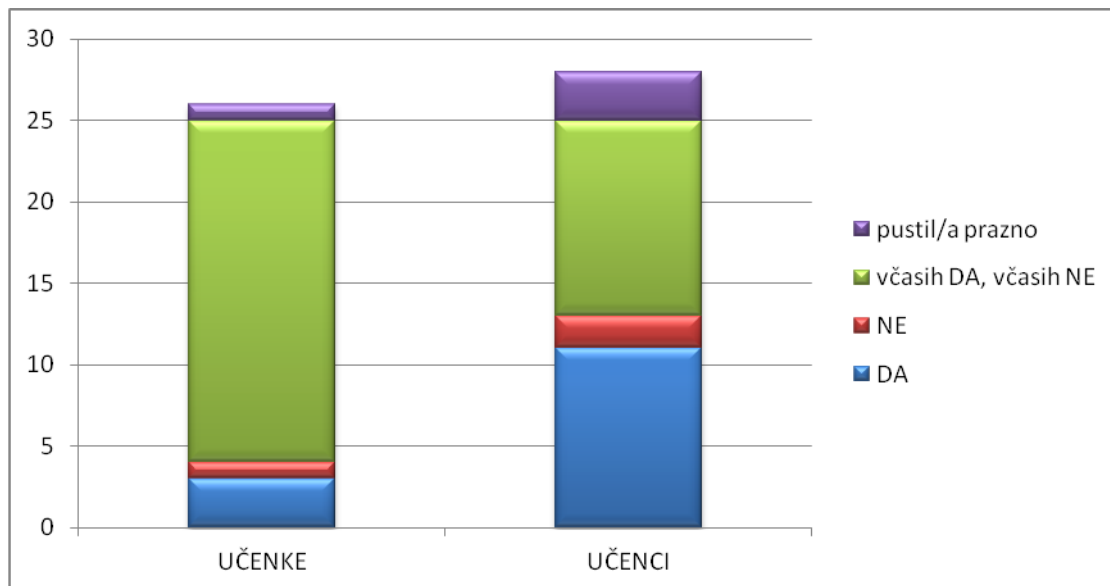
Graf 25: Kje se oskrbiš z alkoholom?

Največ se jih oskrbi pri prijateljih ali vrstnikih. Če pod prijatelje štejemo tudi starejše od 18. let, potem bi bilo to mogoče. Čudi naju podatek, da se jih kar nekaj oskrbi tudi pri starših. Možno je tudi, da pod oskrbo pri starših štejejo krajo domačih zalog. Danes se oskrbeti z alkoholom res ni problem, kar dokazuje odgovor pod drugo: pri sosedih, znancih, v šoli (?), v trgovini, na veselicah.

6.10.2 Polnoletnost/ nepolnoletnost osebe, ki te oskrbi z alkoholom

Graf 26: Ali je oseba, ki te oskrbi z alkoholom polnoletna -18 let?

Prevladujoč odgovor pri obeh spolih je bil, včasih da - drugič ne, kar pomeni, da alkohol dobijo pri osebah različnih starosti. Pri fantih večji delež pripada odgovoru da, kar pomeni, da jih oskrbijo polnoletne osebe. Zlasti »carji« se radi družijo s starejšimi, ostali pa imajo verjetno tudi starejše brate in sestre, ki jim »pomagajo«.

6.10.3 Trgovine v domačem kraju, v katerih so vprašani že kupili alkoholno pijačo

Tabela 16: Poimenuj trgovine v kraju, kjer si že kupil alkoholno pijačo.

UČENKE	UČENCI
Tuš.	Mercator. (2)
Mercator. (3)	Tuš. (2)
	Diskont.
	Ne povem, ker potem ne bi več mogel kupiti. (2)

Čeprav je zakon glede prodaje alkoholnih pijač jasen in najini sošolci ne izgledajo tako zelo odrasli, je kar 11 uspelo kupiti alkoholno pijačo v žirovskih trgovinah. Dva fanta sicer nista izdala, v kateri trgovini, saj se bojita, da naslednjič nakupa ne bi mogla opraviti.

6.10.4 Lokali v domačem kraju, kjer si mladostnik naročil alkoholno pijačo

Tabela 17: Poimenuj lokale v kraju, kjer si že naročil in dobil alkoholno pijačo

UČENKE	UČENCI
Nisem še nikoli naročila. (21)	Ambasada.
	Pod Štengcami.
	Petrol.
	Nisem še nikoli naročil. (10)
	Ne povem. (3)
	Gepard

Dekleta še niso naročila alkoholno pijačo v gostilni, medtem, ko je 7 fantov pijačo tudi že dobilo. Možno je, da je šlo za poznanstvo z natakario/natakarjem, ki mu ni mogel/a odreči. Splošno pa meniva, da tega natakariji ne počnejo, ker, če jih lastnik gostilne ali inšpekcija dobijo, morajo plačati kazen.

6.10.5 Odziv prodajalke/natakarice na naročilo alkoholne pijače s strani mladoletne osebe

Tabela 18: Napiši odziv prodajalke, natakariice na tvoje naročilo alkoholne pijače.

UČENKE	UČENCI
Mirno je dala.	Čisto mirno. (2)
Ni hotela prodati.	Premlad si, zahtevala je osebno.
"O, kok si pa stara?"	"Kolk si pa star?" (2)
Začela me je spraševati, zakaj to potrebujem in poklicala je domov.	»A si mal premlad?«
	Nič, prodala mi ga je, saj izgledam polnoleten.
	Laško ali Union?
	Smejala se je.

Reakcije so bile pričakovane. Od značilnega stavka: »Koliko si pa star?«, do tistih, ki se jim ne da ubadati z mladimi in jim mirno prinesejo, do smeha in spomina na njihova leta ter pravega legalnega odziva (zahteva osebne izkaznice, klic staršem ipd.). Nekdo pa je bil malo samozavesten,

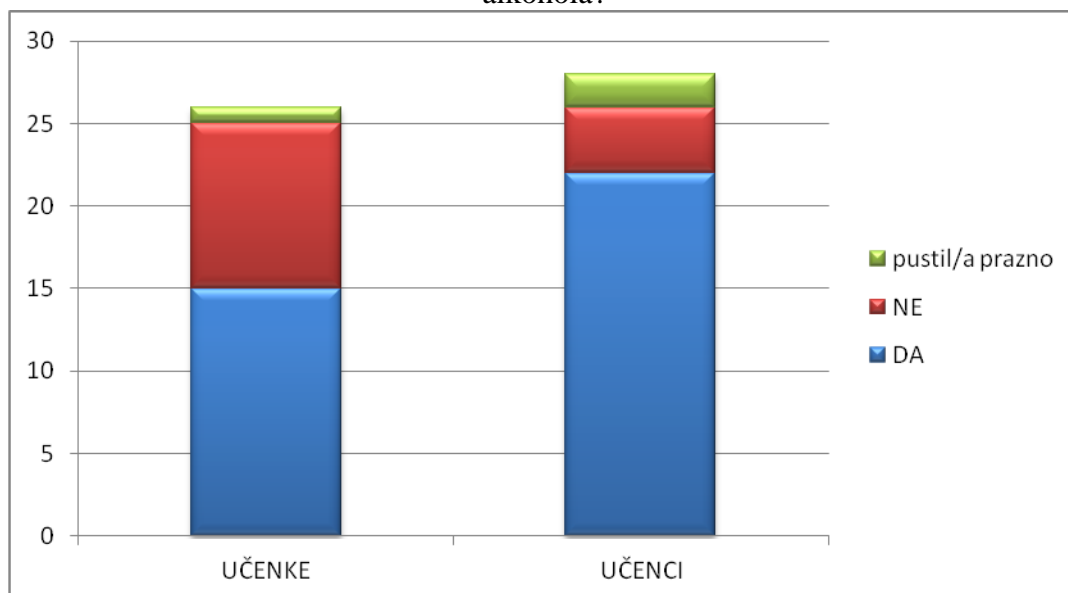
saj meni, da izgleda že kot osemnajstletnik. Kljub poostrenim nadzorom meniva, da bo ta nelegalna prodaja alkohola mladim vedno obstajala, le količina prodaje se bo zmanjšala.

6.11 VPLIV OGLAŠEVANJA NA UŽIVANJE ALKOHOLA

Ali lahko na uživanje alkohola pri mladostnikih vplivajo oglasi s strani gostincev, trgovin...naju je zanimalo v naslednjem poglavju.

6.11.1 Vpliv oglaševalcev alkoholnih pijač na povečanje/zmanjšanje uživanje alkohola

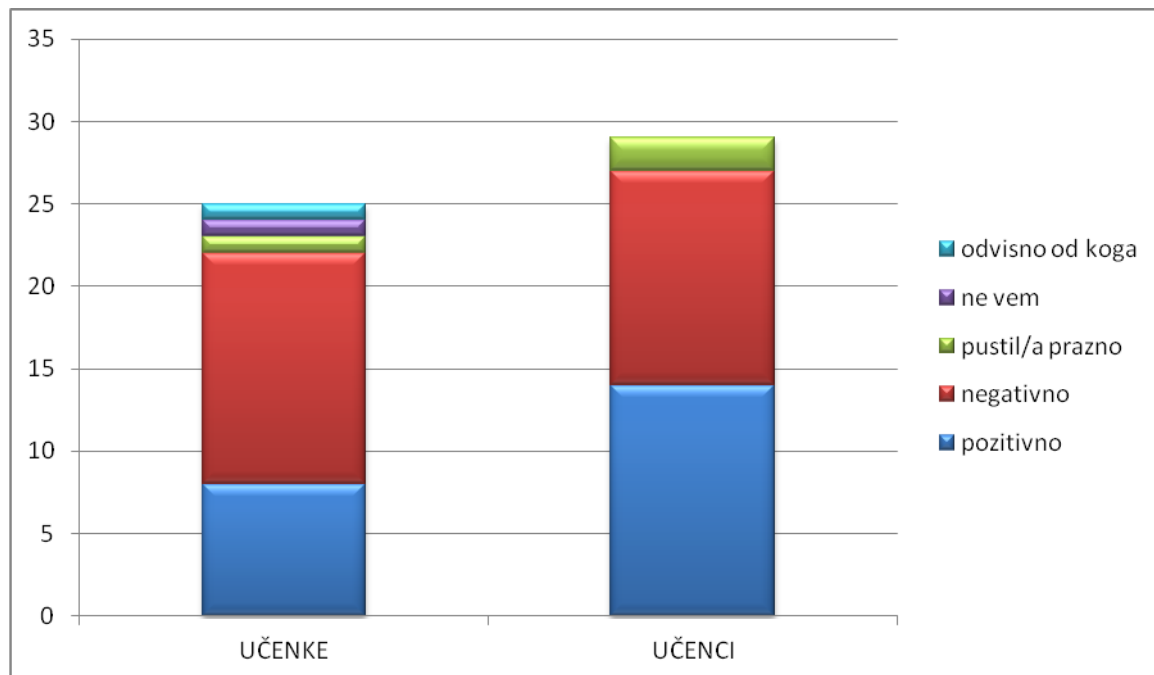
Graf 27: Kaj meniš, ali oglaševalci alkoholnih pijač povečujejo/zmanjšujejo željo po uživanju alkohola?

Prevladovalo je mnenje, da oglaševalci povečujejo željo po uživanju alkohola. Še posebej je bil ta odgovor prevladujoč pri fantih. Da povečujejo željo? Želja po alkoholu je verjetno enaka, gre le za večjo radovednost, da ljudje novo pijačo, s katero se seznanijo preko oglasov, reklam..., poizkusijo. Sicer pa ne moreva vedeti, kako bi bilo, če ne bi bilo oglaševanja.

6.11.2 Pozitiven/negativen vpliv oglaševanja alkoholnih izdelkov na potrošnike

Graf 28: Kaj meniš glede vpliva oglaševanja alkoholnih izdelkov na potrošnike, vpliva pozitivno ali negativno?

Pozitivno/negativno vplivanje oglaševanja alkoholnih izdelkov? Kar precej je odgovorov, češ, da oglaševanje vpliva negativno na potrošnika, več fantov pa meni, da pozitivno. Verjetno so si mnenja tako različna zato, ker eni bolj odobravajo pitje alkohola, drugi manj. Tisti, ki bolj odobravajo, so zadovoljni, če so izdelki v akciji, torej cenejši. Negativno pa zato, ker je alkohol ljudem dostopnejši, cenejši in s tem lahko postanejo tudi odvisniki.

Med navedenimi odgovori tistih, ki menijo, da oglaševanje pozitivno vpliva na potrošnika so bili: ljudi vabi, da kupijo, izdelki so cenejši, ljudje so seznanjeni z novostmi.

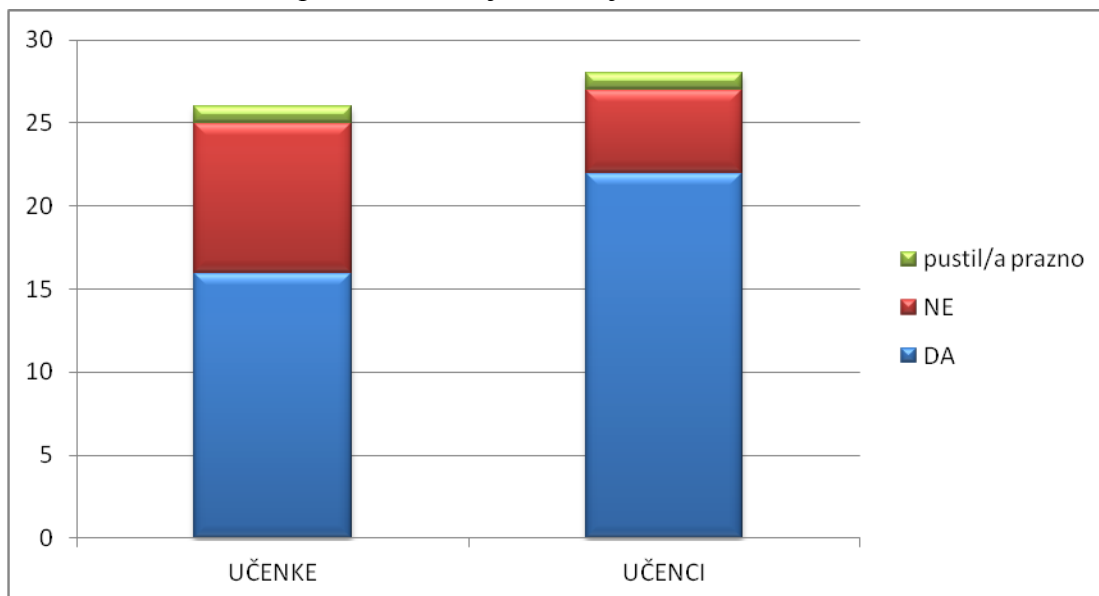
Med tistimi, ki menijo, da oglaševanje negativno vpliva na potrošnika pa: če je cenejše je dostopnejše, ljudje hitreje postanejo zasvojeni z alkoholom, več zapravijo

6.12 VPLIV STARŠEV NA TVOJ ODNOS DO ALKOHOLA

Starši s svojimi stališči in vedenjem močno vplivajo na naša prepričanja, vedenje, mnenja... Pa je tako tudi v zvezi z našo odločitvijo, da posežemo po alkoholu? Pa pogledjmo.

6.12.1 Mnenje mladostnikov o uživanju alkohola v primerjavi s stališči njihovih staršev

Graf 29: Ali imaš o alkoholu podobno mnenje kot tvoji straši?

Čudno. Mnenja učence so po večini podobna kot mnenja njihovih staršev. Najino predvidevanje je bilo, da imajo učenci ravno nasprotno mnenje in, da je to res tema, pri kateri so trenja najpogostejša. Se pa nekoliko več deklet ne strinja z mnenji svojih staršev, kar pa misliva je posledica splošnega prepričanja, da alkohol ni za dekleta.

Tabela 19: Kakšno mnenje imajo tvoji starši o alkoholu?

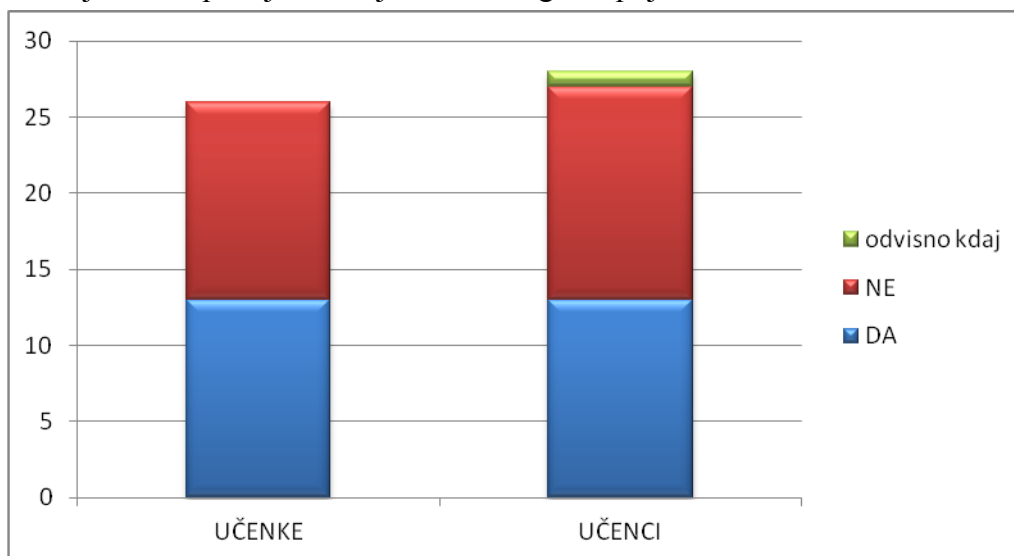
UČENKE	UČENCI
Pitje v zmernih količinah. (13)	Pitje v zmernih količinah (je čisto uredi). (12)
Oče se ne zaveda, da je pijanec, mami pa gre alkohol na živce in ga pije le ob priložnosti.	So proti alkoholu, razen ob posebnih dogodkih. (3)
Da je nevaren in da ga jaz še ne bi smela piti.	Piti ga je treba v zmernih količinah in od 18. leta naprej.
So proti uživanju alkohola v osnovni šoli.	Da ga lahko pijejo vsi.
Pijejo ga zmerno, ampak ga ne podpirajo preveč.	Obilno pitje škoduje zdravju.
Pri mladih ga ne podpirajo. (2)	Pustil prazno.
Ne pijejo veliko. Mami pije v zmernih količinah, ati pa ne pije.	Slabo.
Nad 18 let lahko začneš uživati alkohol.	Mami ga ne prenaša, ati pravi v zmernih količinah.
Ati se strinja z zmernim uživanjem alkohola. Mami je proti.	Ne vem.
Ne smem piti.	Malo alkohola.

Z glavo in zmerno!	Ne vem, ne sprašujem.
Mogoče kdaj, samo ne preveč.	Mami ne pije, ati pa samo vino.
Negativno.	2-3 kozarčke.
	Zdi se jim normalno, da pijejo v družbi.
	Toliko, da si malo vesel.

Mnenja so se nekako razdelila v tri kategorije. V dve skrajnosti in eno vmesno varianto. Nekateri so strogo proti pitju alkohola, nekateri menijo, da je najpametneje piti v zmernih količinah, spet drugim pa je alkohol povsem primerna stvar za mladostnike. Najino mnenje pa je, da je najprimernejše pitje v zmernih količinah. Popolna prepoved se nama zdi nesmiselna, saj se tudi tukaj pokaže, kako velja pregovor »kar je prepovedano, je najslajše«. Če se spomnimo na zgornje odgovore, da najini vrstniki pijejo, kadar staršev ni zraven, nam je vse popolnoma jasno.

6.12.2 Vpliv staršev na tvojo odločitev pitja alkohola

Graf 30: Ali tvoji starši vplivajo na tvojo odločitev glede pitja alkohola?

Najprej sva predvidevali, da imajo učenci popolnoma nasprotno mnenje kot njihovi starši. Da so starši strogo proti pitju alkohola, učenci pa za. A rezultati so pokazali, da so odgovori dokaj enakomerno razporejeni med DA in NE. Pri tem je možno veliko kombinacij odgovorov. Da imajo enako mnenje-pitje v zmernih količinah, enako mnenje-strogo proti uživanju alkohola. Potem je tu spet možnost, da tako mislijo in tudi ravnajo, lahko pa so le pri besedah staršem proti, dejanja pa so za njih druga stvar.

Na vprašanje, s čim pa vplivajo nanje glede uživanja alkohola, so bili najpogostejši odgovori:

- fantov: prevohajo me, pretaknejo vse vogale v sobi, dobil bi hudo kazen, izhodov ne bi bilo,
- deklet: če bi se napila, nimam izhodov, kaznovana bom, govorijo mi, naj pazim na zdravje.

Na vprašanje, s čim nanje ne vplivajo glede uživanja alkohola, so bili odgovori pri:

- fantih: nič ne vedo o tem, ne pijem, ko so zraven, zato ne vedo, se ne oziram na njihovo mnenje,
- dekletih: o alkoholu se ne pogovarjamo, razmišljam s svojo glavo in naredim, kar je prav meni, ker sama zase vem, kdaj in kaj bom pila.

Ugotavljava, da starši vplivajo na pitje alkohola svojih otrok večinoma le s kaznijo in kontrolo, manj z vzgledom, da sami ne bi pili. Tisti vrstniki, ki pa so napisali, da straši ne vplivajo nanje pa so do staršev nekoliko vzvišeni, saj trdijo, da mislijo s svojo glavo, zaskrbljujoč pa je bil odgovore, da je alkohol tabu tema v družini.

6.13 SEZNANJENOST S POSLEDICAMI IN NEVARNOSTMI UŽIVANJA ALKOHOLA

V šoli, doma in preko medijev dobivamo neprestano informacije o škodljivosti uživanja alkohola na naše zdravje. Ali se tega zavedajo najini anketiranci pojasniva v spodnjem poglavju.

6.13.1 Posledice uživanja alkohola

Tabela 20: Naštej posledice uživanja alkohola

UČENKE	UČENCI
Po govorjenju ostalih in po presoji, odvisno od prejšnjega dneva, koliko zaužiješ.	Vrtoglavica.
Uničena jetra, manjša pamet, naslednji dan boleča glava. (2)	Dobra volja.
Čudno vedenje.	Glavobol, boli trebuh, vrtenje. Opitost, »mehke« noge, nesramnost, iskrenost. (2)
Razgrajanje, smeh, metanje po tleh, zasvojenost.	Slabi odnosi v družbi.
Smrtne nesreče, fizična nasilja, pivski trebušček (5)	Nehaš rasti, uničuje možganske celice, odvisnost, smrt, slabša zbranost. (4)
Zasvojenost. (2)	Pijanost, maček, bruhanje, sproščenost, nisi več žejen, policija. (3)
Lahko preveč poveš in se zato s kom skregaš, ali pa spoprijateljiš.	Zasvojenost, norost. (3)
Bruhanje, glavobol, »maček«, nasilje. (6)	Bolezni, poškodbe, bruhanje, policija. (4)
Opitost, vrtoglavica, invalidnost. (2)	Spiranje želodca.
Razgrajanje, lahko si preveč odkrit.	Pijan si, trebušček.

Izguba spomina, norost, grobost.	Ne veš kaj delaš. (2)
Nasilje, depresija, odvisnost, nezbranost. (2)	Užitek.
Glavobol, bolezn, v družbi te ne sprejemajo več.	Opitost, izguba zavesti, psihične težave. (2)
	Opitost, prazna denarnica.

Iz naštetih posledic uživanja alkohola ugotavljava, da je veliko več slabih kot dobrih. Med dobre bi uvrstile smeh, dobra volja, kar so vprašani navedli pri vzrokih za pitje alkohola. Veliko več je slabih: bruhanje, glavobol, zdravstvene težave, pa tudi prazna denarnica. Presenetil naju je odgovor, da alkohol povečuje agresivnost, fizične obračune, prometne nesreče s smrtnim izidom, srečanja s policijo – torej nevšečnosti, pa tudi psihične težave: depresija, nesprietost v družbi, slabše sposobnosti mišljenja...

Torej se mladi dobro zavedamo posledic alkoholizma.

6.13.2 Nevarnosti uživanja alkohola

Tabela 21: Naštej nevarnosti, ki jih povzroča uživanja alkohola

UČENKE	UČENCI
Poškodbe.	Smrt, poškodba jeter, zastrupitev krvi. (3)
Prometne nesreče, pretepi, nasilnost. (7)	Prometna nesreča, smrt, bolezn. (8)
Prometne nesreče, zlorabe, pretepi, samomori, zastrupitve z alkoholom. (4)	Bolezn, zasvojenost, agresija, prometne nesreče. (4)
Lahko se kaj naredi in se nato nič ne spomniš, jetra se poškodujejo. (2)	Bruhanje.
Lahko padeš v kakšen graben.	Lahko zaspiš na prostem in zmrzneš.
Jetra lahko nehajo prečiščevati, bruhanje.	Lahko te dobi policija oz. starši.
Smrtne nesreče, fizična nasilja.	Bolečine, zastrupitve, rak.
Zasvojenost, poškodba jeter. (3)	Nezavest, bruhanje, reakcijski čas se zmanjša.
Poškoduješ sebe in druge.	Izpiranje želodca, izguba spomina, odmiranje možganskih celic, prometne nesreče, pretepi.
Problemi z vrstniki.	Težave, poškodbe.
Padec v jarek, izguba telefona, lahko padeš po tleh, izgubiš denar.	Pretepi.

Samomor.	Zasvojenost.
----------	--------------

Tudi o nevarnostih, ki jih povzroča alkohol, smo dobro seznanjeni. Od najhujših, s smrtnim izidom, prometnih nesreč, hudih bolezni...pa do izgube telefona. Mogoče vredno omeniti to, da smo nekaj tednov nazaj na šoli imeli delavnico na temo Alkoholizem, na kateri nam je predavatelj povedal, da od uživanja trave (droge) ni umrl še nihče, od alkohola (prav tako tudi droge!) pa že marsikdo.

Fotografija 5: Če bi se le vsi vozniki držali zgornjega opozorila!

6.14 VZGOJA ZA »ŽIVLJENJE BREZ ALKOHOLA«

V spodnjem poglavju bova predstavili ugotovitve vprašanih, kdo in kako jih vzgaja za življenje brez alkohola. Ali dobijo dovolj informacij s tega področja?

6.14.1 Vzgoja za življenje brez alkohola doma

Tabela 22: Kako te doma vzgajajo in kaj te učijo o alkoholu?

UČENKE	UČENCI
Ne sme se ga piti. (3)	Ne vzgajajo me, se ne pogovarjamo. (7)
Pitje v zmernih količinah je dovoljeno. (4)	Da je še prezgodaj za uživanje alkohola. (4)
Alkohol ni dober za mlade.	Da ne smem uživati. (4)
Se (skoraj) ne pogovarjamo. (3)	Je slab.
Da to ni zdravo. (2)	Ni zdravilen.
Da ga naj uživam v čim manjših količinah.	Pitje v zmernih količinah je dovoljeno. (5)
Da sem še premlada za alkohol. (2)	Me ne pustijo ven, ker vejo, da nisem pameten.

Povedali so mi, kaj je alkohol, pitja pa ne podpirajo.	Ponavljajo negativne posledice.
Ga ne odobravajo, škoduje zdravju.	Da ni primeren za otroke, razen za poizkusiti.
Da ni pametno piti, ker so lahko hude posledice.	Da alkohol ni za nič koristen. (2)
»Ne ga pit, ker nočem da rataš taka kot tvoj brat,« mi pravijo.	Da malo lahko.
Zdaj mi še ne dovolijo, ko pa mi bodo, mi bodo le v zmernih količinah.	
Da je še dosti časa.	
Naj pijem po 18. letu in v zmernih količinah.	
Ne smem piti preveč, da ne postanem odvisen od njega ter zaradi zdravja.	
Pustila prazno. (2)	

Nekaterim staršem se uživanje alkohola ne zdi sporno, sploh, če je v zmernih količinah ali pa sploh ne pomislijo, da ga njihov otrok že uživa, zato se o tem ne pogovarjajo. Drugim prepovedujejo uživanje, tretjim pripovedujejo o škodljivosti alkohola na zdravje, prav nihče pa ni navedel, da jih straši vzgajajo za življenje brez alkohola. Torej, da bi jim povedali in z lastnim vzgledom pokazali, da se lahko zabavaš brez prisotnosti alkohola, da bi večji poudarek namenili zdravemu življenju, športu... Naša vzgoja sloni le na prepovedi, kazni in opisovanju bolezni.

6.14.2 Vzgoja za življenje brez alkohola v šoli

Tabela 23: Kako te o alkoholu seznanjajo v šoli?

UČENKE	UČENCI
Malo smo se že pogovarjali o tem. (3)	Nič nas ne seznanjajo. (5)
Da ne smemo piti-smo še premladi. (5)	Me ne, ali pa ne poslušam.
Ga ne podpirajo-so strogo proti temu. (2)	Pri raznih predmetih nas seznanjajo s tem.
Posebni dnevi.	Ne smeš ga piti. (7)
Ni pametno piti.	Ne veliko, nič konkretnega.
Da ga ni zdravo uživati (škoduje zdravju). (8)	Da je alkohol nevaren za zdravje in da ne smeš opit voziti.
Pri pouku in na razrednih urah smo se o tem pogovarjali. (3)	Same neumne stvari, še vejo ne, kakšen užitek je to.

	Ga ne priporočajo uživati. (2)
	Da ni zdravo, škoduje zdravju. (3)
	Razredna ura. (2)
	Po povzročča opojnost, da ni dober v velikih količinah.
	Da je nevaren.

Najino predvidevanje je bilo, da nas v šoli vzgajajo strogo proti uživanju alkohola in da se o tem v šoli kar precej pogovarjamo. Pa sva bili zelo presenečeni, ker jih je precej navedlo, da se v šoli malo pogovarjamo o tem. Sploh ni res, saj vsako leto vsaj eno razredno uro namenimo drogam, podpišemo pa celo prisego, da v šolskem letu ne bomo kadili. Takrat se seznanimo tudi z nevarnostmi alkoholizma, zato so sošolci posledice in nevarnosti alkohola zelo dobro navajali. Verjetno pa nekateri sošolci pri pouku »nočejo« slišati tistega česar nočejo vedeti. Sicer imajo tudi učitelji različno mnenje glede uživanja alkohola pri odraslih, prav vsi pa so proti uživanju alkohola s strani mladostnikov.

6.15 TVOJE MNENJE O PREPOVEDI UŽIVANJA ALKOHOLA NA PROSTEM

Določene občine, npr. Kranj, so sprejele občinski ukrep o prepovedi uživanja alkohola na prostem. Zanimalo naju je, kaj o takšnih ukrepih menijo najini vrstniki.

6.15.1 Mnenje o prepovedi uživanja alkohola na prostem

Tabela 24: Kakšno je tvoje mnenje o takšnem ukrepu?

UČENKE	UČENCI
Prav-zelo dober zakon. (4)	Kakor za koga, meni je vseeno.
Ne podpiram tega, lahko ga uživaš kjer ga hočeš.	Da tudi če prepovejo, se bo to še vedno dogajalo.
Prestrogo. Vsaj kje bi se ga pa tudi lahko.	Z njim se strinjam. (6)
Ne strinjam se, saj je to javnost, okolje, kjer lahko pijemo. (4)	Nepotreben. Ne vem kaj je narobe s tem, da piješ v parku. (2)
Na cesti res ne smeš, lahko bi pa v skritem delu.	Nisem za, nepravilno. (2)
To ni v redu, ker bi morali vsi imeti enako. Mladostniki radi pijejo zunaj.	Dokaj dobro.
Čudno, zato, ker na veselica, koncertih ne bi bilo veliko ljudi. (2)	Podpiram, ker so za to lokali in veselice.

Zakon je dober, pravilen, razen na zabavah, veselnicah bi pa morali dovoliti. (2)	Prav, ker drugače je vse umazano, opiti ljudje razbijajo in puščajo smeti. (2)
Zdi se mi nepotrebno. (2)	Uvedli so ga za brezveze, neumen zakon. (3)
Ni mi všeč, saj pitje zunaj je boljše kot notri.	Če je v zmernih količinah, ne bi smelo biti prepovedano.
Povsod bi ga morali uvesti. (2)	Za vlado prav, za ljudi ne.
Da je prav, saj ponavadi pride do kakšnih nesreč.	Pojdi se ga pod most napit.
Po eni strani je to dobro, po drugi pa ne.	Sem proti, na nekaterih dogodkih pa se ga ja sme piti.
Zakon mi ni všeč, saj lahko v lokalih pride do hudih nesreč.	Zelo pozitivno.
Ne bi bilo dobro, saj potem ne bi bilo veliko veselic, novega leta.	Najbolj beden zakon! Ne rabimo tega zakona!
Neučinkovito-verjetno še vedno pijejo na prostem.	Vsaj eni so pametni, da to naredijo.
	Dobro, saj s tem zmanjšajo pitje.
	Brezveze. Potem ne smeš tudi na veselnicah.

Misliva, da je bilo to vprašanje, pri katerem je bilo največ različnih odgovorov, mnenj. Uživanje na prostem. Hja...dejstvo je, da se pri pitju na prostem pogosto uniči tudi državna lastnina, seveda pa je tudi nezdravo in škodljivo ter prepovedano za mladoletne osebe; kar je razlog, da želijo pitje na prostem prepovedati. Po eni strani nama je to razumljivo. Vsekakor pijančevanja s takim zakonom ne bodo izkoreninili. In, če razmišljamo posledično...mladostniki občine Kranj. Ne smejo piti na javnih mestih, v gostilnah in barih, diskih. Kaj jim preostane? Pitje doma. Seveda pa je jasno, da vsi zakona ne dobo spoštovali, uživanje alkohola pa se bo vseeno zmanjšalo, kar je verjetno cilj zakona. Spet za druge, nasprotnike alkoholizma, pa je to samo dobro. Imajo mir, po javnih prostorih se ne klatijo pijanci... Tu je samo plus! Veliko pa jih je tudi pomislilo na veselice...Tukaj res misliva, da bi moral biti alkohol dovoljen. Ljudje se zabavajo, to je le nekajkrat poleti, med obiskovalci so tudi tisti, ki želijo v miru popiti pivo, in se ne "nakamirati".

6.15.2 Upoštevanje/neupoštevanje zakona o prepovedi uživanja alkohola na prostem

Tabela 25: Če bi živel v takšni občini, ali bi ta zakon upošteval? Zakaj bi ravnal tako?

UČENKE	UČENCI
DA. (13)	DA. (16)
NE. (7)	NE. (10)
Ne vem če. (2)	Ne vem.
Mogoče.	Bi upošteval, samo na veselicah ne.

Večina bi upoštevala takšen zakon. Verjetno zato, ker mladostniki skrbno gledamo na denar in se bojimo, da nas udari po žepu oziroma ne bi radi imeli opravka s policijo in straši, ki bi bili klicani k sodniku za prekrška, ker so zakonsko odgovorni za nas.

Utemeljitev tistih, ki so na prejšnje vprašanje odgovorili z DA.

Tabela 26: Zakaj bi upošteval ta zakon?

UČENKE	UČENCI
Ker zakonov nočem kršiti-da ne bi dobila kazen. (5)	Ker ne pijem.
Ker ga podpiram.	Ker ne maram pijanih ljudi.
Ker potem sledijo različne kazni in izgubila bi spoštovanje in zaupanje staršev.	Ker je bolj zanimivo v barih.
Ker ne pijem alkohola.	Ker so zakoni za upoštevati. (2)
Ne bi želela zaiti v težave.	Ker ne pijem na javnih površinah.
Zaradi kazni, zdravja, ne bi bilo toliko pijanosti.	Zaradi kazni, da je ne bi dobil, upošteval bi zakone. (6)
	Ker je tako prav. (2)

Najina predvidevanja so bila pravilna. Če bi se držali zakona, bi se ga večinoma zaradi strahu pred kaznijo, težavami s starši, zelo malo pa jih je napisalo, da bi jih spoštovali zato, ker se zakon mora upoštevati, oziroma zaradi zdravja.

Utemeljitev tistih, ki so na prejšnje vprašanje odgovorili z NE.

Tabela 27: Zakaj ne bi upošteval ta zakon?

UČENKE	UČENCI
Ker je brezvezno, nesmiselno. (2)	Ker znam skrbeti zase in vem, kaj in koliko lahko pijem.
Ker me tako ali tako nihče ne bi nadzoroval.	Saj bi me težko dobili.
	Ker potem point zabave ni več isti.

Večina meni, da je nepotreben, da znajo brez zakona skrbeti zase... Pa res?

Ali uživanje alkohola učencev naše šole na zadnjem šolskem plesu pomeni prav to? Znamo skrbeti zase! Le kako so reagirali straši, ko so bili obveščeni o pijančevanju njihovih otrok?

6.16 PREDLOGI ZA ZMANJŠEVANJE PITJA ALKOHOLA MED MLADIMI

V spodnjem poglavju pa bova predstavile še predloge vprašanih, s katerimi bi zmanjšali uživanje alkohola med mladimi.

6.16.1 Predlogi za zmanjševanje pitja alkohola med mladimi

Tabela 28: Napiši nekaj predlogov za zmanjševanje pitja alkohola med mladimi

UČENKE	UČENCI
Večji nadzor.	Več alkotestiranja, strožje kazni, seznanjanja o negativnih posledicah. (2)
Kdor bi bil preveč pijan, bi moral plačati kazen, če bi komu škodil ali kaj storil.	Večji davek na alkoholne pijače.
Večji nadzor nad prodajo alkohola med mladimi, prepoved alkohola na zabavah in veselicah. (4)	Prodaja alkohola nad 20 let starosti.
Večji nadzor, strožje kazni. (6)	Starši naj ne prepovedujejo pitja, saj otroci še bolj pijejo.
Večja ozaveščenost o nevarnostih/posledicah alkohola. (3)	Večji nadzor staršev.
Višje cene alkoholnih pijač.	Pokazali bi jim posledice pitja alkohola. (2)
Večji nadzor nad prodajo alkohola v trgovinah, lokalih. (3)	Povečan nadzor.
Nadzor, dražji alkohol, prepoved dostopnosti do alkohola mladoletnikom.	Večji nadzor, v barih bi preverjali starost oseb.
Manj oglaševanja, večji nadzor nad prodajo, več nesreč.	Večji nadzor staršev, višja cena alkohola, poostren nadzor po javnih mestih. (5)
Ne vem, če bi kaj pomagalo, če pa bi, bi poostrila nadzor strani staršev.	Strožje kazni za mlade.
	Višja cena alkoholnih pijač. (2)

	Večji nadzor v trgovinah.
	Večji davek na alkoholne pijače.

Nekateri odgovori so smiselni, drugi »prenapihnjeni«. Misliva, da je najboljši predlog, da se cene alkoholnih pijač zvišajo. Tako veliko mladih ne bi imelo več zadosti denarja, in bi alkohol uživali redkeje. Če bi seveda imeli zdravo pamet, in ne bi zaradi pomanjkanja denarja zašli v krajo. Nesmiseln se nama zdi odgovor, da bi alkohol prodajali ob dopolnitvi 20. leta starosti. Eden izmed dobrih predlogov je tudi večji davek na alkoholne pijače in večja ozaveščenost o nevarnostih/posledicah alkoholizma. Zanimivo se pa nama zdi, da prednjačijo odgovori, da bi morale biti višje kazni in večji nadzor s strani staršev. Po eni strani nam grede na živce kazni, po drugi strani pa je največ predlogov za zmanjšanje pitja prav povečanje kazni. Da o nadzoru staršev ne govoriva.

6.17 ZA IN PROTI ALKOHOLU

Ugotovili0 sva, da se v naši družbi pojavljajo pristaši in nasprotniki uživanja alkohola. Razen reklamiranja ugodnih akcij, glede prodaja alkohola, ki se ga poslužujejo gostilničarji, je alkohol mnogokrat opevan tudi v pesmih in literaturi.

Vino in prijatelji, Staro vino – star prijatelj (ansambel Tonija Verderberja), Vince rumeno (Beneški fantje), Alkopolka, Bolj ga pijemo, bolj veseli smo, Več kot spijemo, boljši smo, Če ne bi pil in Eks za ljubico (Adi Smolar), Alkohol (Šank Rock) je le nekaj naslovov slovenskih pesmi, ki opevajo alkohol. Takšne pesmi večina ljudi zna na pamet in so bolj kot ne sestavni del številnih zabav.

Pa si oglejmo še prvo in zadnjo kitico Prešernove Zdravljice, del katere je tudi naša državna himna.

*Prijatli, odrodile
so trte **vince** nam sladkó,
ki nam **oživlja žile,**
srce razjásni in oko,
ki utopi
vse skrbi,
v potrtih prsih up budi!*

...
....

*Nazadnje še, prijatli,
kozarce zase vzdignimo,
ki smo zato se zbratli,
ker dobro v srcu mislimo;*

*dókaj dni
naj žíví
vsak, kar nas dobrih je ljudi!*

Ali ne povelečuje moči alkohola, ki nam naj bi dajal moč, utapljal skrbi in upanje budil?

Če pa se ozreva daleč naokrog, v svetovno sfero, pa sva zasledile, da si je letošnjega Grammya prislužila pesem We Are Young, izvajalca Fun, v kateri je prav tako omenjen alkohol med mladimi.

.....
My lover she is waiting for me
Just across the bar,
.....

But between the drinks and subtle things...

Na drugi strani pa se številne organizacije vsakodnevno borijo proti alkoholu, npr. akcija pod naslovom Z glavo na zabavo, ki propagira zabave brez uživanja alkohola, za nas mlade pa obstaja celo spletna stran z naslovom Ne-odvisen.si, kjer sodelujejo številni strokovnjaki. Prav ti strokovnjaki pa po šolah izobražujejo mlade, njihove starše in učitelje o škodljivostih in nevarnostih alkohola ter življenju brez njega.

Alkohol razdira družine, povzroča težave, nasilje, odvisnost in na cestah ubija ljudi. Mnogo denarja je namenjenega za zdravljenje odvisnosti od alkohola, vsak dan je na bolniškem dopustu mnogo delavcev, kar je velika škoda za podjetje in družbo. Na eni strani ljudje torej zavračajo alkohol, na drugi strani ga opevajo. Kako gre to skupaj?

Odločitev lahko sprejme samo vsak posameznik. Zatorej je najino geslo naslednje:

»MISLI S SVOJO GLAVO, KO GREŠ NA ZABAVO!«

7 RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK

V prvem poglavju naju je zanimalo, kako in koliko so anketiranci seznanjeni z različnimi pojmi, ki jih povezujemo z alkoholom, kdaj in v kakšnih okoliščinah so se prvič srečali z njim, kdo jim je prvič ponudil alkohol. Večino anketirancev je odgovorilo, da je to snov, ki te omami in katera lahko za sabo pusti neželene posledice, da je to nekaj, kar je z zakonom prepovedano. Tako kot midve, so tudi najini vrstniki najstniki, ki jih/nas pogosto daje radovednost, zato sva si zastavili vprašanje, kdaj so se devetošolci prvič srečali z alkoholom. Predvidevali sva, da bodo odgovori zelo različni, saj smo nekateri bolj drugi manj zvedavi. In res, nekateri naj bi alkohol poizkusili že pri štirih letih, nekateri pa »šele« kakšno leto nazaj, ali pa celo v devetem razredu. Pokazalo se je tudi, da je razlika med fanti in dekleti velika, saj je večina fantov alkohol prvič poizkusili veliko prej kot dekleta. Nato naju je zanimalo, ob kateri priložnosti in kdo jim je prvič ponudil alkohol. Pri dekletih so prevladovali odgovori, da so se z alkoholom prvič srečale na praznovanju, zabavi, veselici, pri fantih pa, da so jim alkohol prvič ponudili starši in drugi družinski člani. Zanimiv nama je odgovor sošolca, da je alkohol prvič poizkusil z očetom v gostilni. Da so dekleta prišla do prve izkušnje z alkoholom izven družine, fantje pa v družini, je verjetno posledica miselnosti v družbi, da je malo »pijan dec« bolj zgovoren, prijeten, »ni pa gršega za pogledat, kot pijano dekle«. Ko sva si zastavili vprašanje, zakaj se mladostniki odločijo poizkusit alkohol, sva predvidevali, da zaradi radovednosti. In res, najina domneva se je skoraj popolnoma potrdila, saj so res po večini prevladovali odgovori, da jih je zanimal okus, oz. da so bili radovedni. Seveda sva se spraševali tudi, katera je bila prva alkoholna pijača, ki se je znašla v njihovih rokah. Med odgovori sta prevladovala pivo in vino.

V naslednjem poglavju naju je zanimal odnos mladostnikov, njihovih prijateljev, staršev, družbe ter odnos države do alkohola. Iz odgovorov je razvidno, da se večina mladostnikov strinja z uživanjem alkohola, vendar le v zmernih količinah. Kaj pa si posameznik predstavlja pod »zmernimi« količinami, ne veva. Alkoholiku, ki si zasvojenosti z alkoholom ne more priznati, verjetno dnevna količina popite pijače. Enak odnos imajo, po mnenju večine anketirancev, njihovi prijatelji, družba okrog njih ter njihovi starši, ki zagovarjajo zmerno pitje. Seveda se najdejo tudi posamezniki, ki pitja alkohola ne podpirajo in ga posledično tudi ne pijejo. Pri vprašanju, kakšen odnos pa ima do alkohola država, je pri učenkah prevladoval odgovor, da so zakoni v naši državi preblagi in da bi morali biti nam v prid bolj ostri, pri učencih pa je prevladoval odgovor, da so zakoni normalni (ne preblagi ne prestrogi). Kot, da bi na papir napisan zakon lahko vplival na odločitev posameznika, da dvigne kozarec napolnjen z alkoholom! »Mladost je norost!«, pravijo

mnogi ljudje, ki jih vsak dan srečujemo okrog nas. Mogoče, da je res! Zanimalo naju je tudi, če so norost tudi pogostost, okoliščine in vrste užitega alkohola. Pri vprašanju, kako pogosto uživajo alkohol, je pri obeh spolih prevladoval odgovor, da se alkohola poslužujejo redko (samo ob priložnostih). Na vprašanje, kdaj in kje pijejo alkohol je pri učenkah in učencih prevladoval odgovor, da ob posebnih priložnostih, med vikendih, zvečer ter, ko staršev ni doma, na zabavah in veselicah ter pri prijateljih. Pijejo skupaj s sošolci, prijatelji ter starejšimi prijatelji. Najpogosteje pijejo pivo, vino in radler, pa tudi žgane pijače.

V naslednjem poglavju naju je zanimalo, kateri so vzroki za pitje alkohola. Iz odgovorov sva ugotovile, da je to najpogosteje lastni užitek, ali pa pijejo, ker to počnejo tudi njihovi prijatelji. Enake odgovore sva dobili, ko sva jih vprašali, zakaj mislijo, da pijejo njihovi prijatelji. Torej ima v tem starostnem obdobju na posameznika zelo velik vpliv mnenje vrstnikov ter želja po sprejetosti v skupini.

Zanimalo naju je tudi, kakšno je mnenje anketirancev glede uživanja alkohola na raznih zabavah in praznovanjih. Večina sošolcev je odgovorilo, da ni zabave brez alkohola. Ko sva jih vprašali, zakaj tako mislijo, so po večini odgovorili, da zato, ker se s pomočjo alkohola lažje zabavaš, bolj se sprostiš in si boljše volje. Zakaj so takega mnenja, sva vprašali tudi tiste, ki so na prejšnje vprašanje odgovorili z NE. Odgovori so si bili, da so zato, ker lahko pride do raznih nesreč in škode ter ker smo za alkohol še popolnoma premladi.

Preden sva si postavili vprašanje, če na zabavah, kljub temu, da še niso polnoletni, vseeno dobijo alkohol, sva bili obe mnenja, da povečini alkohol dobijo kljub mladoletnosti. Imeli sva prav. Za vse tiste, ki so odgovorili z DA, sva postavili še vprašanje, če se jim zdi to prav. Odgovori so bili zelo različni. Veliko jih je menilo da je to prav, saj se lažje zabavajo, veliko pa je bilo tudi takih, ki se jim to zaradi naše varnosti ne zdi prav. To vprašanje sva zastavili udi tistim, ki so malo prej odgovorili z NE. Pri teh pa so bili odgovori po večini enaki – prav je, da na zabavah ne moremo dobiti alkohola, saj smo za te stvari še premladi, poleg tega pa za nas, če se nam kaj zgodi, odgovarjajo naši starši.

Alkohol vsekakor vpliva na ljudi, na naše telo in vedenje. Ponovno očitna razlika glede na spol. Dekletom postane vse veliko bolj smešno, izdajajo skrivnosti, postanejo nezaupljive do partnerjevega vedenja-ljubosumje, slabo jim je, zanaša jih pri hoji, vrti se jim, ne nadzorujejo vedenja (brez prave vednosti privolijo v spolna odnose). Medtem, ko se menda večina fantov vede normalno, alkohol jih pomiri, nekateri tedaj povedo, kar trezni mislijo, sledijo prividi oz. videnje v črtah, to je malce pozneje, ko bi lahko rekli, da so možgani že poplavljeni v

"procentualni" vodi. Redki posamezniki postanejo agresivni.

Zanimalo naju je tudi, kako vplivajo, kadar so opiti, na prijatelje. Prevladovali so odgovori, da pozitivno. Meniva, da je razlog v tem, da je prijateljem veliko bolj 'fajn', da so vsi pijani, da se imajo vse super in zabavno, kot, da se tisti, ki ne pijejo 'dolgočasijo', da ne razumejo šal in stvari ostalih ipd. Ravno nasprotno pa je bilo mnenje glede opijanja na punco oz. fanta. Prevladovalo je mnenje, da je vpliv negativen. Verjetno je malo zaljubljenecv, ki bi bili sami trezni, njihov partner pa pijan in bi bili nad tem navdušeni. Na vprašanje, kako pa njihovi starši reagirajo ob njihovi pijanosti, so prevladovali odgovori, da je večina proti opijanju otrok, se pa včasih kažejo razlike med reakcijo mame ali očeta. Mame zaženejo paniko, vik in krik, očetje pa so bolj tolerantni zlasti do sinov in se v lastnih mislih vrnejo v svoja mladostna leta. Želeli sva izvedeti tudi, ali so bili kdaj žrtve fizičnega ali verbalnega nasilja in s strani koga. Odgovori, ki sva jih dobile na to vprašanja, pa meniva, da niso realni, saj so bila vprašanja zelo osebna. Večina je odgovorila, da niso bili žrtve nasilja, preveč pa jih ni želelo odgovoriti. Težko je priznati »napake« našim bližnjim.

V poglavju, kakšna je dostopnost do alkoholnih pijač sva ugotovili, da nam je alkohol dostopen na vsakem koraku. Tako fantje kot dekleta alkoholne pijače največkrat dobijo pri prijateljih, dekleta pogosto oskrbijo tudi vrstniki. Zanimalo naju je, ali je oseba, od katere dobijo alkohol polnoletna ali ne. Prevladovali so odgovori, da včasih da, včasih pa ne. Sklepava, da se družijo z različno starimi osebami, tudi polnoletnimi. Ti pa lahko kupijo alkohol. Če pa jih oskrbi mladoletna oseba, pa mora tudi ona preko neke polnoletne oseb priti do pijače. In sledilo je vprašanje...poimenovanje trgovin in lokalov v kraju, kjer dobiš alkohol. Zanimiva, kar enajst devetošolcev je v žirovskih trgovinah kupilo alkohol, v lokalih pa sedem, čeprav trije niso hoteli navesti imena, ker se boje, da bi se izvedela njihova »izdaja« in ga ne bi več dobili. Odzivi zaposlenih pa so bili zelo različni, čeprav jim mora biti zakonodaja znana. Celó nad točilnim pultom in nad blagajno v trgovini visi obvestil, da je prepovedano točiti ali prodajati alkohola mladoletnim in vinjenim osebám. So pa nekateri reagirali pravilno in celo zahtevali dokumente ali poklicali starše.

V naslednjem poglavju naju je zanimalo, kaj menijo o vplivu oglaševanja alkoholnih pijač na ljudi. Večina jih meni, da z oglaševanjem povečujejo željo po alkoholu in, da to počnejo predvsem zaradi zaslužka. Presenečeni pa sva bili pri naslednjih odgovorih, kjer sva jih vprašali, ali se jim zdi vpliv oglaševanja alkoholnih pijač na potrošnike pozitiven ali negativen. Odgovori so bili enakomerno porazdeljeni. »Pozitivci« tako menijo, ker je tako alkohol cenejši, »negativci« pa menijo, če je cenejše je dostopnejše, ljudje hitreje postanejo zasvojeni z alkoholom, več zapravijo.

Mnogokrat se v družbi sliši, da smo otroci ogledalo staršev. Pa naju je zanimalo, kakšno mnenje, glede uživanja alkohola, imajo njihovi straši in kakšno imajo najini vrstniki. Mnenja učence so po večini podobna kot mnenja njihovih staršev. Se pa nekoliko več deklet ne strinja z mnenji svojih staršev, kar pa misliva je posledica splošnega prepričanja, da alkohol ni za dekleta. Večina zagovarja zmerno pitje. Na vprašanje ali starši vplivajo na njihovo odločitev pitja alkohola, pa jih je več kot polovica odgovorilo, da ne. Meniva, da staršem obljubijo, ko gredo od doma, da ne bodo pili alkohola, potem a pan obljubo pozabijo. Ugotavljava, da starši vplivajo na pitje alkohola svojih otrok večinoma le s kaznijo in kontrolo, manj z vzgledom, da sami ne bi pili.

Tudi posledice in nevarnosti vprašani dobro poznajo, čeprav so oba pojma nekoliko pomešali. Med posledicami so pogosto naštevati razna obolenja, nasilja, spiranja želodca, izguba spomina...med nevarnostmi pa prometne in druge nesreče.

V poglavju vzgoja za življenje brez alkohola sva ugotovili, da se nekaterim staršem uživanje alkohola ne zdi sporno, sploh, če je v zmernih količinah ali pa sploh ne pomislijo, da ga njihov otrok že uživa, zato se o tem ne pogovarjajo. Drugi prepovedujejo uživanje, tretji pripovedujejo o škodljivosti alkohola na zdravje, prav nihče pa ni navedel, da jih straši vzgajajo za življenje brez alkohola. Torej, da bi jim povedali in z lastnim vzgledom pokazali, da se lahko zabavaš brez prisotnosti alkohola, da bi večji poudarek namenili zdravemu življenju, športu... Naša domača vzgoja sloni le na prepovedi, kazni in opisovanju bolezni. Glede vzgoje v šoli, pa sva bili zelo presenečeni, ker jih je precej navedlo, da se v šoli malo pogovarjamo o alkoholizmu. Sploh ni res, saj vsako leto vsaj eno razredno uro namenimo drogam. Takrat se seznanimo tudi z nevarnostmi alkoholizma, zato so sošolci posledice in nevarnosti alkohola zelo dobro navajali. Verjetno pa nekateri sošolci pri pouku »nočejo« slišati tistega česar nočejo vedeti. Sicer imajo tudi učitelji različno mnenje glede uživanja alkohola pri odraslih, prav vsi pa so proti uživanju alkohola s strani mladostnikov.

Pri vprašanju, kaj menijo o zakonu, ki so ga uvedli v Kranju - prepovedi uživanja alkohola na prostem, pa je prišlo do največjih trenj. Nekateri zakon podpirajo, drugi mu nasprotujejo. Tisti, ki ga podpirajo, so svojo odločitev utemeljili: ne želijo kršiti zakonov, ker ne želijo plačevati kazni, nasprotniki pa so utemeljili, da potem nimajo sploh kje pijančevati. Večina pa je menila, da bi lahko dovolili pitje alkohola na veselicah, saj te brez alkohola sploh ne bi bile več zabave.

Sledilo je poglavje, v katerem sva želeli pridobiti predloge mladih, da bi se zmanjšalo pijančevanje

mladostnikov. Nekateri so predlagali zvišanje cen alkoholnih pijač, pa večja ozaveščenost o nevarnostih/posledicah alkoholizma, višje kazni in večji nadzor s strani staršev. Po eni strani nam gredo na živce kazni, po drugi strani pa je največ predlogov za zmanjšanje pitja prav povečanje kazni. Da o nadzoru staršev ne govoriva. Glede na predloge o večji ozaveščenosti glede nevarnosti in posledicah, ki jih prinaša uživanje alkohola predlagava, da na naši šoli organiziramo delavnice za učence, učitelje in naše starše, ki jih vodijo strokovnjaki organizacije Ne-odvisen.si, da si tudi medgeneracijsko približamo naša stališča glede uživanja alkohola.

Najina naloga je še, da potrdiva oz. ovrževa postavljene hipoteze:

1. hipoteza: *Mladi prvič užijejo alkohol v krogu družine.*

OVRŽENA

Večina fantov se je res prvič srečala z alkoholom v krogu družini. Ponudili so jim ga: starši ali drugi družinski člani (brat, sestra, teta, stric, dedek...). Večina deklet pa se je prvič srečalo z alkoholom v krogu prijateljev in sošolcev. Verjetno je to posledica mnenja v družbi, da je malo »pijanec« bolj zgovoren, prijeten, »ni pa gršega za pogledat, kot pijano dekle«.

2. hipoteza: *Mladostniki, starši in družba podpira uživanje alkohola.*

POTRJENA

Večina mladostnikov in staršev podpira uživanje alkohola, vendar le v zmernih količinah. Prav tako je tudi družba naklonjena uživanju alkohola, saj celo osebe, kot so prodajalci, natararji, ki bi morali po službeni dolžnosti spoštovati zakone, nanje pozabljajo. Država pa je izdala določene zakone, vendar po mnenju vprašanih, premile oziroma ne nadzorujejo dovolj njihovo izvajanje.

3. hipoteza: *Večina vrstnikov uživa alkohol pogosto – vsak vikend, s svojimi prijatelji.* **OVRŽENA**

Prevladoval je odgovor, da alkohol pijejo redko ali celo zelo redko, mogoče na praznovanjih, veselicah....

4. hipoteza: *Glavni vzrok za uživanje alkohola je, ker ga uživa večina njihovih prijateljev.*

OVRŽENA

Prevladujoč odgovor je bil, da pijejo zaradi lastnega užitka, torej se sami odločijo. Najino mnenje pa je, da nekoliko pa vseeno na našo odločitev vpliva družbe, s katero se družimo.

5. hipoteza: *Alkohol na večino vrstnikov vpliva pozitivno na njihovo vedenje ter odnos do prijateljev in fanta/punco.*

OVRŽENA

V opitem stanju pozitivno vplivamo na prijatelje, negativno pa na fanta/punco,

6. hipoteza: *Alkohol je v naši družbi dostopen za mladostnike.*

POTRJENA

Alkohol je mladostnikom lahko dostopen v naši družbi, bodisi preko starejših prijateljev ali celo v lokalih in trgovinah. Včasih pa ga nam ponudijo celo starši, zlasti ob družinskih praznovanjih.

8 VIRI IN LITERATURA

1. <http://www.cilizadelo.si/>, Vpliv alkohola na zdravje, uporabljeno 25. oktober 2012.
2. <http://www.zdravjevsoli.si/>, O mladih in alkoholu, uporabljeno 10. november 2012.
3. <http://www.dnevnik.si/zdravje/>, Alkohol je povsod lahko dostopen, zlasti med mladimi, uporabljeno 12. december 2012.
4. Petrič, V. Potrebujemo celovito alkoholno politiko (2012). Ne-odvisen, št. 2, str. 1.
5. Sorko, N. Visoka toleranca do pitja alkohola (2012). Ne-odvisen, št. 2, str. 2.
6. Battelino, U. O njihovem najbolj zvestem spremljevalcu (2012). Ne-odvisen, št. 2, str. 2.
7. Zorko, M., Hočevnar. T. Porast opijanja med dekletimi (2012). Ne-odvisen, št. 2, str. 6.
8. Tomori, M. Varovalni dejavniki pri mladostnikih (2012). Ne-odvisen, št. 2, str. 7.
9. Ilić, M. Cilj ni več abstinenca, ampak zmerno pitje (2013, 11. marec). Delo, str. 8.

9 PRILOGE

Priloga št. 1: Anketa

PRILOGA ŠT. 1

ANKETA

Ali nam res ne bi bilo lepše brez tebe, alkohol?

Pozdravljeni!

Sva učenci 9. razreda in delava raziskovalno nalogo na temo alkohol. Za lažje raziskovanje sva sestavili vprašalnik, na katerega vas prosiva, da nama odgovorite. Vsi odgovori so uporabljeni izključno za raziskovalne namene te naloge in ne bodo objavljeni nikjer drugje. Vprašalnik je anonimen, zato bo oseba, ki ga bo reševala ostala popolnoma anonimna. Prosiva vas, da za lažje branje pišete z velikimi tiskanimi črkami. Hvala za reševanje!

Ker nekateri, ki odgovarjajo na ta vprašalnik ne pijejo alkohola, naj odgovarjajo le na vprašanja, ki so označena z zvezdico*. Če pa oseba, ki odgovarja na ta vprašalnik pije alkohol, naj odgovarja na vsa vprašanja.

STAROST: _____ SPOL: MOŠKI ŽENSKI

*Ali si že poizkusil/užil alkoholno pijačo? a) DA b) NE

*Kaj razumeš pod pojmom prepovedana substanca? _____

*Kaj razumeš pod pojmom alkohol? _____

1 TVOJE PRVO UŽIVANJE ALKOHOLNE PIJAČE – ALKOHOLA

1. Koliko si bil star ko si prvič zaužil alkoholno pijačo-alkohol? _____

2. Ob kateri priložnosti si prvič zaužil alkohol? (npr. Praznovanje doma...)

3. Kdo ti je prvi ponudil alkohol? _____

4. Zakaj si se odločil poizkusiti alkoholno pijačo? _____

5. Katera je bila tvoja prva alkoholna pijača? _____

2 ODNOS DO UŽIVANJA ALKOHOLA

1.* Kakšne je tvoj odnos do uživanja alkohola? _____

2. *Kakšen odnos do alkohola imajo tvoji prijatelji?

---

3. *Kakšen odnos do alkohola imajo tvoji starši?

---

4. *Kakšen odnos do alkohola ima družba okoli tebe?

---

5. *Kakšen odnos ima po tvojem mnenju do alkohola država?

---

3 POGOSTOST, OKOLIŠČINE IN VRSTE UŽITEGA LAKOHOLA

1. Kako pogosto uživaš alkohol?

- a) zelo pogosto (skoraj vsak dan)
- b) pogosto (vsak vikend)
- c) redko (samo ob priložnostih)
- d) zelo redko (če je potrebno)

2. Kdaj se poslužuješ alkohola? _____

3. Kje največkrat uživaš alkohol? (Obkrožiš lahko več odgovorov.)

- a) v parku
- b) pri prijateljih
- c) doma
- d) na zabavah, veselicah
- e) drugo: _____

4.

5. S kom najpogosteje poprimeš za alkohol? (Obkrožiš lahko več odgovorov.)

- a) s starši
- b) s starejšimi prijatelji
- c) s sošolci
- d) s sorodniki
- e) drugo: _____

6. Naštej nekaj vrst alkohola ki ga uživaš.

---

4 VZROKI ZA UŽIVANJE ALKOHOLA

1. Kaj je pri tebi vzrok za pitje alkohola? _____

2. *Zakaj misliš, da tvoji prijatelji pijejo alkohol? _____

5 ZABAVA – PRAZNOVANJA IN ALKOHOL

1. *Se ti zdi prav, da je na zabavah-praznovanjih prisoten alkohol?   DA   NE

*Če si odgovoril z DA, utemelji svoj odgovor. Zakaj se ti zdi to prav?

_____

_____

*Če si odgovoril z NE, napiši na katerih zabavah-praznovanjih naj alkohola ne bi bilo in zakaj? _____

2. Ali na zabavah, kljub temu, da še nisi polnoletna oseba vseeno dobiš alkohol?

a) DA

b) NE

Se ti zdi to prav. Zakaj? _____

6 ODZIV TVOJEGA TELESA NA ALKOHOL

1. Po kakšni količini in pri kateri vrsti popitega alkohola čutiš vpliv?

2. Vpliv alkohola na tvoje vedenje? (Obkrožiš lahko več odgovorov.)

a) vedem se normalno

b) začnem razgrajati

c) vse mi postane smešno

d) postanem miren

e) začnem se metati po tleh

f) ne vem, kaj počnem, se ne zavedam

g) drugo: _____

3. Kakšna količina alkohola je potrebna pri tebi za takšno vedenje? _____

4. Vpliv alkohola na telesno počutje? (Obkrožiš lahko več odgovorov.)

- a) boli me trebuh
- b) vrti se mi
- c) imam glavobol
- d) imam »mehke« noge
- e) postanem čustven
- f) kar trezen mislim, pijan povem
- g) drugo: _____

7 VPLIV (pozitiven, negativen) TVOJEGA OPIJANJA NA:

1. Prijatelje:

- a) pozitiven
- b) negativen

2. Punco/fanta

- a) pozitiven
- b) negativen

3. Starše (njihov odziv na tvoje pitje alkohola, če so opazili)

- a) pozitiven
- b) negativen

Če so starši opazili, da si pod vplivom alkohola, kako so reagirali? _____

---

8 VPLIV OPITIH VRSTNIKOV NATE

1. *Ali si bil kdaj žrtev verbalnega nasilja s strani opitega? Od koga?

---

2. *Ali si bil kdaj žrtev fizičnega nasilja s strani opitega? Od koga?

---

9 DOSTOPNOST DO ALKOHOLNIH PIJAČ

1. Kje se oskrbiš z alkoholom? _____

2. Ali je oseba, ki te oskrbi, polnoletna – 18. Let?

- a) DA
- b) NE
- c) včasih DA, včasih NE

3. Poimenuj trgovine v kraju, kjer si že kupil alkoholno pijačo.

---

4. Poimenuj lokale v kraju, kjer si že naročil in dobil alkoholno pijačo.

---

5. Napiši odziv prodajalke, natakarice na tvoje naročilo alkoholne pijače. _____

---

10 PLIV OGLAŠEVANJA (gostincev, trgovin...) NA UŽIVANJE ALKOHOLA

1. *Ali se ti zdi, da oglaševalci alkoholnih pijač povečujejo željo po uživanju alkoholu?

a) DA   b) NE

Zakaj? _____

2. *Se ti zdi da oglaševanje alkoholnih izdelkov na potrošnike vpliva pozitivno ali negativno?
(Podčrtaj pozitivno ali negativno). Zakaj? _____

---

11 VPLIV STARŠEV NA TVOJ ODNOS DO ALKOHOLA

1. *Ali imaš o alkoholu podobno mnenje kot tvoji starši?   DA   NE

2. *Kakšno mnenje imajo o alkoholu tvoji starši? _____

---

2. *Ali tvoji starši vplivajo nate pri pitju alkohola?   DA   NE

Pojasni. _____

---

12 SEZNANJENOST S POSLEDICAMI IN NEVARNOSTMI UŽIVANJA ALKOHOLA

1. *Naštej posledice uživanja alkohola: _____

---

2. *Naštej nevarnosti uživanja alkohola: _____

---

13 VZGOJA ZA »ŽIVLJENJE BREZ ALKOHOLA

1. *Kako te doma vzgajajo in kaj te učijo o alkoholu?

---

2. *Kako te o alkoholu seznanjajo v šoli?

---

14 TVOJE MNENJE O PREPOVEDI UŽIVANJA ALKOHOLA NA PRSOTEM (v parku...)

Določene občine, npr, Kranj, so sprejele občinski ukrep o prepovedi uživanja alkohola na prostem.

*Kakšno je tvoje mnenje o tem zakonu?

---

*Če bi živel v takšni občini, ali bi ta zakon upošteval? Zakaj bi ravnal tako?

---

15 TVOJI PREDLOGI ZA ZMANJŠEVANJE PITJA ALKOHOLA MED MLADIMI

1.* Napiši nekaj tvojih idej o zmanjševanju pitja alkohola med mladimi.
